

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 .
Pe o lună . 2-40 .

Nrml de Duminecă:

Pe un an . . 5 Cor.
Pentru România și
America . . 10 Cor.

Nrml de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fl.
Manuscripte nu să îna-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

La sfârșitul legislaturii române.

Legislatura actualului parlament românesc se apropie de sfârșit. La începutul anului viitor Camera și Senatul vor trebui dizolvate, expirând mandatul lor care e de patru ani, față de Ungaria unde e de cinci ani.

Marea chestiune care pasionează spiritele este acum întrebarea: cine va fi însărcinat să prezideze nouile alegeri? sau în alte cuvinte: *care partid va veni la putere?* Până acum câțiva ani lucrul acesta era simplu și hotărârea Coroanei era ușor de luat. Țara neavând decât două partide politice însemnate și organizate, era ușor de știut că dacă partidul dela putere pleacă, singurul partid de opoziție ce rămânea trebuia să-i ia locul.

Azi însă politica țării românești numără trei partide politice mari: partidul liberal condus de dl I. I. Brătianu, partidul conservator al dlui Petre P. Carp și noul partid conservator democrat al dlui Tache Ionescu, format acum trei ani prin dizidență din partidul conservator. S'a făcut mai întâi încercarea de a simplifica și de a reduce din nou problema aceasta politică dela trei la două necunoscute, prin o împăcare a celor două partide conservatoare. Dar tratativele

nu au dus la nici un rezultat și problema politică a rămas tot complicată. Hotărârea Coroanei este mult mai grea de luat. Nu putem ști ce aduce viitorul și nu avem pretenția de a cunoaște tainele politice de culise. Tot ce putem spune sânt svonuri cari însă sânt atât de general acreditate încât nu putem să le nesocotim. Credința generală este că guvernul dlui I. I. Brătianu își va prezenta în curând demisiunea și că partidul liberal se va retrage dela putere. Cu formarea noului cabinet și prezidarea alegerilor va fi însărcinat, dl Petre P. Carp. Partidul care va ajunge deci la putere e după credința generală partidul conservator sau carpist.

Repetăm însă că acesta nu-i decât un zvon deși foarte general. Datoria noastră nu e de a cerceta dacă el e exact, ci dacă această soluțiune ar fi *logică și conformă intereselor țării*. Mai înainte de a răspunde însă la această întrebare trebuie să subliniem din nou ceia ce am spus și în corespondența precedentă, că în judecata noastră nu vom fi călăuziți de simpatii sau antipatii pentru un anumit partid sau șef politic, ci vom căuta să ne formăm o părere independentă de partide, privind lucrurile totdeauna după criteriul intereselor generale ale neamului românesc.

Când un guvern pleacă, întrebarea ce ne preocupă trebuie să fie: pentru ce pleacă? Guvernul liberal a pierdut

poate încrederea Coroanei? Nimeni nu a rostit până acum afirmațiunea asta. Dar poate el nu mai posedă încrederea parlamentului? Și mai puțin. Sau activitatea lui a avut darul să-i înstrăineze încrederea țării prin greșelile politice ce a săvârșit? Răspunsul precis la această întrebare l'ar putea da cel mult o nouă alegere. Dar nimeni, nici chiar opoziția nu se îndoieste că, dacă partidul liberal ar prezida alegerile, el ar primi din nou majoritatea, deși poate opoziția ar intra sporită ca număr în parlament.

În sfârșit după aceste criterii formale ale vieții constituționale, trebuie să ne întrebăm dacă interesele superioare ale țării și ale neamului românesc au fost jignite prin direcția politică a partidului liberal în acești patru ani din urmă.

În această privință însă trebuie să recunoaștem că opera de legiuire a partidului liberal a răspuns unei mari și adânci necesități. Ea a fost dedicată soluțiunii celei mai importante probleme care s'a ivit în viața statului român, dela războiul din 1877-78 încoace, chestiunii țărănești.

Câtă vreme problema asta ședea nerezolvită, existența întregă a statului român era pusă în cumpănă. Câtă vreme cinci din șase părți a populației se aflau în cea mai cumplită stare de apăsare economică și în mizerie, miezul acestui tînăr stat suferea

FOIȚA ZIARULUI "TRIBUNA".

Departe.

Rătăcit, sub geamu-mi
Vântul sărli bate,
Când pe gene-mi calcă
Doruri ne 'mpăcate!

Nu știu ce să fie
Trista mea pornire,
Că de ieri în suflet
Sint o grea mâhnire.

Ochii uzi de lacrimi
Mi-i fîntesc, în carte,
Dară gându'mi zboară
Unde-va departe.

Văd într'o poiană
Sus lângă răscrucă,
Casa noastră albă
Și pe vârf cu cruce!

Iar pe pragul tinzii
Văd duloasa mamă,
Ce cu glas de vijor
Pare că mă chiamă!

Blaj.

P. Pădure.

Cronică Bucureșteană.

— Mijlocul lui Decembrie. —

De Em. Gârleanu.

S'a schimbat firea! În Decembrie nu mai fulguese, ferestrele nu se mai smălțuesc cu flori de gheață; copacii nu-și mai întind brațele împodobite în promoroacă. Noroiul lui Martie umple străzile; copacii Cișmigiuului plâng din ramurile lor umede; cerul îmbăcsit de nori cenușii atâră greu, gata să se reverse într'o ploaie de toamnă. E tristă vremea ca orice lucru ne la locul lui. Numai bucureștenii sânt veseli. Bărbații umblu în pardesiu; doamnele în jachete subțiri; copiii cu genunchii goi. Iar lebedele Cișmigiuului, albe de par'că ne-ar face dor de zăpadă, plutesc a lene pe lacul Cișmigiuului, a căruia oglindă zădarnic mai așteaptă, antreprenorul patinajului să o vadă odată înghetată. Trăsurile aruncă raze de noroi în toate părțile, pătând rochiile și hainele care umplu, a doua zi, fabricile spălătoriilor chimice. Căci și petele de noroi, ca multe altele, se șterg ușor, și dacă mai lasă vre-o urmă apoi aceasta e numai pentru ochii îngăduitori cari știu unde a fost pata dela început.

Pe vremea aceasta tristă automobilele înviorază orașul. Semnalele lor, cari au de scop să-ți prevestească mai din vreme că vei fi călcat, aruncă zarva în public, trezește energiile, mișcă picioarele celor mai reumatici. Șofeurii, această nouă categorie de oameni, — oameni incultți, fără simțul timpului și al spa-

țiului, fără gândul primejdiei — merg și ei, trebuie să recunoaștem, la moarte ca vechii gladiatori romani. Omoară și la rându-le sânt omorîți. Bicicliștii sânt rari, e un sport învechit.

Pe sus, doar *Vlaicu* zboară: — el sub cer, țigănușii mahalalelor Cotrocenilor urmărindu-l pe jos, dând cu căciula în câni de bucurie, fiind că până la el n'ajung. Curse, nu. Bătăi cu flori, nu. Altfel de bătăi câte vreiți. Cărciumele gem, acum în preajma alegerilor. În fața *Clubului democrat*, două manifestații au scos de prin bârlogurile lor pe toți agenții. Se pregătesc toți de alegeri. Unii vor să rămâie; alții să vie. Ori unii ori alții au să-și vadă visul cu ochii. Pentru câtă vreme? O să vedeți. În cafenele aceleși discuții. "Toți avem geniu; în afară de noi nu pot fi alții; noi suntem centrul lumii."

Literatură! Gazetele dau fapte diverse: *omoruri, sinucideri, Stația B. M., Omul gol din Cișmigiu*... Pe care, în treacăt fie zis și autorul acestor rânduri a avut cinstea să-l vadă, nu la miezul nopții cum au spus gazetele, ci la 8 ceasuri seara! Gol ca Adam.

Banuesc că pricina e o Evă. Cofetăriile pline; Cinematografele asemenea; teatrele la fel. La național a răsărit "*Lucaștarul*"; "*Maman Colibri*" ține seria la *Davilla*; opereta lui *Grigoriu* își pregătește premiera la Teatrul "Leon Popescu". Și toate merg, se învârtesc pe vechinul fus al *actualității*.

Numai zăpada a ajuns legendară, ca Fești-Frumoși, ca "*Ileana Cosinzeana*" alui *Victor Eftimiu*, ca Statul Palmă-Barbă-Cot. Ori o fi crezând și dânsa că e prea albă și neprihănită pentru mocirlosul nostru pamânt!

de o putreziciune, care trebuia însănătoșită, sau trebuia să-l ducă la descompunere. Până la venirea partidului liberal la putere, problema țărănească fusese numai latentă. Prin izbucnirea neașteptată a uriașului foc din Martie 1907, ea a devenit însă cea mai acută din toate nevoile, statului. Problema de rezolvit a partidului liberal era deci pusă cu limpezime și hotărâre; el trebuia să deslege chestia țărănească. Orice altă preocupare trebuia să ajungă pe planul al doilea față de această chestiune, care va domina multă vreme încă viața politică a țării.

Spre a răspunde la întrebarea dacă partidul liberal trebuie să plece sau să rămână la putere, trebuie să cercetăm prin urmare, ce a făcut pentru îmbunătățirea sortii țaranului?

Sânt aproape patru ani de când partidul liberal, în Martie 1907, a venit la putere spre a potoli răscoalele. Atunci el a făgăduit țării o serie de mari reforme agrare. Dacă ar fi să judecăm opera partidului liberal în acești patru ani de zile, ar trebui să o cercetăm din două puncte de vedere. Va trebui să întrebăm întâi, *dacă* el și-a împlinit făgăduielile și va trebui în al doilea loc să cercetăm valoarea *reală și internă* a reformelor.

E natural că va fi mai ușor să răspundem la întrebarea întâia, *dacă* reformele făgăduite au fost realizate prin legiuirea țării. Scopul tuturor acestor reforme și noi legi a fost îndreptarea stării țaranului, ferindu-l cât mai mult de exploatarea mării proprietăți și de neajunsurile ce-i veneau din partea administrației. Cele mai însemnate din aceste legi sânt:

Legea învoielilor (contractelor) agricole. Invoielile grele și neomenoase de muncă sau de arendare a pământului apăsau pe spatele bietului țaran. Săteanul sărac și incult era totdeauna prea slab decât să poată rezista puterii superioare a proprietarului sau arendașului bogat. El trebuia să primească orice condiții grele de muncă sau arendă. Pe deasupra mulți arendași, mai ales Jidani, îl înșelau la socoteală. Adesea după o vară întreagă de muncă istovitoare țaranul se vedea fără câștig ba și cu datorii, pe când puținul lui pământ fusese cultivat rău și târziu, boierul silindu-l să-i lucreze întâi *lui*. La judecată, neavând un contract scris, el adesea pierdea, neputându-și apăra dreptatea.

Legea învoielilor agricole a îndreptat aceste rele, prin dispoziții aspre și energice în favoarea țaranului. Intre ele amintim ca pe cea mai radicală, dispoziția *maximului* de muncă și *minimului* de salariu, pe cari le fixează o comisiune specială în fiecare județ. Măsura aceasta îndrăzneată dar foarte dreaptă, a fost mult combătută de potrivnicii partidului liberal.

Legea islazurilor obligă pe proprietarii mari să cedeze pe bani o optime din moșiile sătenilor, spre a le întrebuința ca islaz (pășune). Țaranul fusese tot mai mult silit să-și reducă numărul de vite, fiind tot mai lipsit de pășune. Neavând vite, el sărăcise, neputându-și lucra pământul și lipsindu-i laptele, hrana principală a copiilor. Cusurul cel mare al legii

a fost că nu i-s'a dat o sancțiune, adică nu prevede pedepse pentru proprietarii, cari nu vor ceda imășuri la săteni. Cu toate acestea un foarte mare număr de proprietari a oferit țăranilor imășuri, supunându-se legii de bună voie. E o vie dovadă a sentimentului de dreptate socială, ce s'a trezit pe urma răscoalelor. Condițiile de plată ale țăranilor sânt însă oneroase.

Legea trusturilor oprește formarea trusturilor de arendași și oprește arendarea unei întinderi mai mari de 4000 de hectare la *acele* arendaș, fie și prin persoane interpusă. Trusturile arendașesti exploatau pe țarani prin faptul, că stăpânind pământul pe o mare întindere de loc, țaranii acelor ținuturi trebuiau să se supună condițiilor dictate de trust sau riscau să rămâie fără muncă și fără pământ de arendă. (Țaranul, neavând de-ajuns pământ, era nevoit să mai ia cu arendă nu direct dela proprietari, ci din mâna a doua, dela arendașii mari, cari apoi dictau prețuri enorme, exploatare. Concurența din partea altor proprietari fiind exclusă de trust, țaranul trebuia să primească prețurile trustului). Dintre trusturile principale amintim pe cunoscutul trust al Fischer-estilor, care stăpânea mai multe sute de mii de hectare în Moldova. Legea le-a desființat.

Casa rurală e o bancă înființată cu capital pur românesc (străinii, deci jidani, fiind excluși din rândul acționarilor). Scopul ei e de a cumpăra mari proprietăți ajunse de vânzare și de a le revinde la țarani, făcându-i proprietari pe pământ. Plățile se fac pe amortizație. E una din cele mai eficace din reformele agrare.

Judecătorii ambulanti sânt chemați a merge din sat în sat și a împărți țăranilor dreptatea la fața locului, fără avocat. Efectul legii e că țaranul cruță mult timp și multă cheltuială cu procesele sale, ce se dezbăteau, înainte la oraș.

Legea cărciumelor e menită să reducă alcoolismul la țară, micșorând în chip foarte însemnat numărul cărciumelor, pedepsind pe bețivi și pe cărciumarii abuzivi. Cărciumele fiind monopolizate, dreptul de licență se arendează, iar suma arenzii se întrebuințează pentru școala sătească. Legea de altfel excelentă, un adevărat cap de operă de legislațiune, a avut cusurul că nu a fost întinsă și asupra cărciumelor din orașe unde țaranii, venind la târg, se dădeau la beție, cum a observat dl Iorga.

Acestea sânt cele mai însemnate din seria de legi, numită *reformele agrare* ale partidului liberal.

E rîndul să răspundem la a doua chestiune: *dacă* reformele acestea nu au rămas simple minciuni, legi pe hîrtie, sau *dacă* au devenit o *realitate* și întru cât. Măsura cea mai bună vor fi roadele reformelor, exprimate în cifre.

Nu tăgăduim, că aceste cifre, fără a fi neexacte sau false, pot fi totuși amăgitoare întru cât ele nu exprimă totdeauna o realitate deplină, ci mai mult aparentă, fără ca în fond lucrurile să se fi schimbat mult. Cu toate acestea nu se poate spune că ele nu cuprind o mare parte de adevăr și e sigur că merită în parte covârșitoare încrederea noastră.

Din complexul de probleme, cari constituiesc la un loc marea chestiune agrară, cauza de căpetenie a nemulțumirii țăranilor a fost *proprietatea latifundiară*. România era după vorba dlui Stere *o țară de latifundii*.

Proprietatea celor 7,968.296 de hectare de *pământ cultivabil* (arături, fișete, pășuni, livezi de pruni, deci *fără* păduri) s'a împărțit în anul 1906 astfel: 3,319.695 de hectare aparțineau unui număr de 1,015.302 proprietari țarani, având fiecare în termen mediu 3'27 hectare.

3,001.206 de hectare sau aproape tot atât era stăpânit de *1503 mari proprietari*.

Restul de 1,647.128 de hectare aparțineau unui număr de 41.307 de proprietari mijlocii cu proprietăți între 10—500 de hectare. La cele două extreme erau *marea și mica proprietate*, cam de aceleași dimensiuni.

O mie cinci sute și trei familii boierești stăpâneau aproape tot atât pământ ca și *un milion cincisprezece mii, trei sute două familii țărănești*. Până când *una* din aceste familii țărănești avea în termen mediu 3'27 hectare, o familie boierească lua în termen mediu uzufructul unei întinderi de 1920 de hectare.

(Datele sânt împrumutate din articolul „Țară de latifundii” al dlui C. Stere, apărut în *Viața Românească* Nr. 10, pe anul 1910).

Aceasta era situația la 1906.

Să vedem ce este patru ani în urmă.

În urma reformelor agrare au trecut în mâinile proprietății mici, adică țărănești — fie sub formă de cumpărare, sau arendare — 915,000 de hectare. Adică *aproape u treia parte din marea proprietate*, care „fără nici o zbuțumare socială, zice dl Duca, fără să se fi lovit interesele nimănui, a trecut numai prin efectul reformelor agrare în mâinile proprietății mici, adică ale țărănimii”.

Vedem că prin munca partidului liberal, rana principală a chestiei agrare, disproporția dintre marea și mica proprietate a început să-și piardă asprimea. Dacă reformele agrare nu aveau nici un alt efect decât acesta, se poate spune, că ele totuși *au făcut un însemnat pas spre soluțiunea chestiei țărănești*. Opera reformelor nu va înceta să lucreze nici în viitor și va urma înainte să niveleze deosebirea dintre marea și mica proprietate.

Dar să vedem și alte rezultate.

În anul 1908 s'au încheiat (cităm după discursul dlui deputat I. G. Duca) în toată țara numai 1700 de contracte agricole de muncă *autentificate*, angajând un număr de 76.000 de țarani. Un an în urmă, cifrele acestea au crescut la 9421 de contracte și *413,000 de țarani*.

Cițimea de pământ care s'a dat la țarani, fie în dijmă sau în bani, fie cu învoieli pentru pășune s'a ridicat dela 240.000 de hectare în 1908, la 875.000 de hectare în 1909.

Fabrică de parchete,

Gluj—Koložsvár.

Fabrichează orice parchete din sterjar și carpen pe fond de asfalt.

Lucrări de cherestrea în orice mărimă, în lemn de stejar, carpen și brad.

Primește prelucrarea completă a dusumelelor.

In anul 1908 au fost încheiate 972 de contracte de *arendare* (cele citate întâi sânt de *muncă*) și 750 contracte neautentice. In anul 1909 cifrele sânt: 4199 autentificate și 222 de contracte neautentificate. Contractele autentice prezintă mai multă garanție de siguranță pentru țărani și îi apără mai bine de exploatare.

Cât de bine își împlinesc țărani îndatoririle sub noua lege ne spun aceste cifre. Așa, din un număr de 344.000 țărani învoiți în 1909, numai 5925, adică abia o proporție de 1.75% n'au îndeplinit obligațiunile prevăzute în contract.

Celelalte reforme au dat rezultate asemănătoare. De pildă legea cârciumelor, a redus numărul cârciumelor la sate la *mai puțin de jumătate* și a redus aproape în aceiaș măsură cantitatea alcoolului consumat.

Anul trecut dl Nicolae Iorga a organizat o anchetă asupra rezultatelor reformei agrare. Am citit multe răspunsuri nefavorabile reformelor și nu am rămas mirați. Nu s'a putut schimba o stare atât de adânc înrădăcinată, veche de sute de ani în originile ei. Despre două din reforme însă am găsit chiar și în aceste răspunsuri (cari de altfel une-ori făceau impresia unui pesimism exagerat) multe cuvinte de laudă: despre legea cârciumelor și despre judecătorii ambulanti. Cu deosebire în privința acestora din urmă voturile tuturor răspunsurilor erau aproape unanime, recunoscând folosul lor incontestabil.

Drept încheiere trebuie să constatăm că legislatura, care se încheie acuma, a fost una din cele mai importante și rodnice ale parlamentului românesc. Opera partidului liberal nu va putea satisface desigur toate așteptările. Chestiunea agrară e o problemă atât de vastă, cu atâtea laturi, meritând fiecare afară de bunăvoință, o sumedenie de cunoștințe, adâncă intuiție politică și administrativă, darul de a organiza și o mare cinste și abnegațiune, spre a rezista tentațiilor de zădărniciere din partea celor interesați, încât ea cere o sumă uriașă de talente politice, legiuitoare, administrative și economice, a căror conlucrare să producă o schimbare în bine, reală și statornică pentru țărânie.

Partidul liberal nu a putut face *totul* în timpul scurt al acestor patru ani, dar el a făcut un pas hotărât înainte, spre deslegarea chestiunii, țărânești.

Răspunzând deci la întrebarea pusă la începutul acestor rânduri, trebuie să spunem că *logica lucrurilor nu ar îndreptăți plecarea partidului liberal dela putere.*

Interesul suprem al țării românești dar și al neamului românesc de pretutindeni, dominând toate celelalte interese, este azi deslegarea deplină a chestiunii agrare din România.

Partidul care a început soluțiunea ei, — *oricare ar fi acest partid, liberal sau conservator* — ar trebui să aibă puțința să o continue, câtă vreme

un partid și mai radical (bună-oară cel naționalist-democrat) nu-i poate lua locul și nu-i poate duce opera și mai departe cu un pas.

Cu toate acestea este foarte probabil că partidul liberal va pleca. Sistemul rotației politice e prea înrădăcinat și Coroana l-a adoptat și ea prea mult decât să-l părăsească. În convingerea publică e o chestiune de dreptate politică și chiar personală, că dacă un partid a gustat dulcele puterii vreme de patru ani de zile, să facă loc altora. Opinia publică, ba chiar și partidul liberal însuș se arată aproape împăcat cu această soluțiune și nu noi vom căuta să-l înrurim într'un senz sau altul. Cei ce am expus noi sânt numai părerea unui om care departe de partide și străin de interesele lor, își formează o părere personală, călăuzit numai de interesul general românesc.

Tot ce putem arăta e o dorință: ori care partid va ajunge la putere, el să nu dărime ci să continue, să intensiveze și să adâncească opera partidului liberal.

El va avea atunci simpatiile tuturor Românilor, înlăuntru sau în afară de partide și înlăuntru sau în afară de granițele țării românești.

Demisia ministrului Orleanu. Ni se telegrafiază din București: Azi și-a prezentat demisia dl Mihail G. Orleanu, ministrul industriei și al comerțului. Demisia dlui Orleanu, a provocat o consternație puternică în cercurile politice liberale. Se așteaptă și demisiunea dlui Emil Costinescu.

Demisiunea ministrului de comerț va precipita acum criza întregului guvern, pe cale de a părăsi puterea.

Declarațiile moștenitorului de tron, publicate și de noi, sânt și azi viu discutate în cercurile politice din Budapesta și Viena. Revine asupra acestor declarații și »Pester Lloyd« și susține comunicatul publicat de el, cu mică rectificare.

Moștenitorul de tron, declarând că »în anii din urmă vaza Ungariei a suferit mult«, n'a vizat *exclusiv* coaliția, ci s'a referit la trecutul politic din acești 10 ani din urmă.

..Când coaliția era în opoziție și împiedica, prin o obstrucție nebună, orice lucrare parlamentară...

Un nou deputat opozițional. Eri a avut loc alegerea de deputat, în circumscripția a II-a din Miskolcz, în locul repauzatului deputat Lipcsey Adam.

Candidatul independist Bizony Ákos a întrunit 606 voturi și a fost proclamat ales. Contra candidatul său, guvernamentalul Vadnay a întrunit numai 522 voturi.

Izbânda opoziției e a se atribui în parte și certuri or cari s'au ivit, în sinul partidului guvernamental local, în jurul candidaturii. Majoritatea ce use alt candidat, dar prefectul a stăruit pentru candidatura lui Vadnay

Confirmarea hotărârilor delegațiunii. În numărul de azi al »Monitorului Oficial« a apărut autograful regal, care confirmă hotărârile aduse de delegațiuni. Se autorizează guvernul, ca cheltuelile afacerilor comune până în 31 Martie 1911 să le asemneze conform budgetului din anul trecut.

Moștenitoaia nu va merge în Rusia. Secretarul dela ambasada austro-ungară din Petersburg, baronul Logo, a desmintit svoul susținut până acum, că moștenitorul tronului ar lua parte la vânătoarea, ce se va aranja de membrii casei domnitoare din Rusia.

Liga pentru votul universal. Ni-se anunță din Budapesta: Liga maghiară a votului universal va desfășura anul viitor o propagandă cât se poate de intensă. Va organiza mai des întruniri populare. Chiar în luna Ianuarie va ține adunări în Arad, Timișoara, Miskolcz și Szabadka.

Succesele de până aci ale propagandei pentru votul universal le învederează și faptul, că la camera au sosit peste 100 de petiții în senzul programului Ligii.

Fejérváry și coaliția. Baronul Fejérváry, fostul președinte al cabinetului »drabant«, nu uită insultele ce i le-au adus coaliționiștii, ajunși la cîrma țării. Eri, în cursul audienței delegațiilor, a dat dovadă că »ține minte«.

Contele Majláth Jozsef, membru în Camera maghiară, care publicase despre Fejérváry o broșură plină de insulte, văzându-l îmbrăcat în uniformă de căpitan de gardă, i-a adresat cuvintele:

— Excelență, ce uniformă frumoasă ai!

— Da, e frumoasă, uu-i vorbă, dar tot nu-i atât de frumoasă ca broșura ta despre mine! — i-a răspuns Fejérváry, întorcându-i spatele.

Tot atunci s'a apropiat de el fostul ministru de comerț Kossuth, dar Fejérváry, cînd Kossuth era să-l salute, își întoarce spatele și se duse în altă parte a salei de tron...

Cît de bine trebuie că-i cunoaște Fejérváry pe foștii coaliționiști, dacă îndrăznește să-și arete disprețul în mod atât de provocător.

Chestiuni la ordinea zilei.

Politica românească în lumina lui „Budapesti Hirlap“.

Pretinsa declarație a moștenitorului.

Cunoaștem cu toții ciudățenia ce se chiamă mentalitate ungurească. Am admirat de ne-numărate-ori elucbrațiile ei și ne-am dumirrit și asupra rațiunii lor bizare. Știm că ori de câte ori e vorba de prigoniri îndurate de națiuni, în afară de granițele statului nostru arpadian mentalitatea aceasta scapără cele mai delirante țipete de revoltă și știm apoi că ori de câte ori vine vorba de opresiunea, fără păreche de acerbă, din lăuntru acestei țări mentalitatea ungurească se preface în forma oglinzilor concave desfigurând într'un spectru difuz și cu nepuțință de recunoscut principiul atât unitar, de lămurit și de indelebil al naționalității. Mentalitatea aceasta rămâne refractară pentru adevărul oricărei manifestațiuni a acestui principiu, în cadrele statului ungar și nu e în stare a desluși în razele lui eterne legea cea mai firească, ce stăpânește evoluția raselor omenești. Și mai știm, durere, că va trebui să treacă multă apă pe Tisza, cea blondă ca șuvițele descendentelor arpadiene, până să se cristalizeze din fervea această mentalități o minte sănătoasă, justă și cumpănită.

De aceea nu ne mai mirăm de elucbrațiunile ei. Le înregistrăm numai drept fenomene curioase, neobișnuite la alte popoare. Așa și de data asta. Căci iată »Budapesti Hirlap«, reprezentantul cel mai academic al mentalității ungurești, ne apare azi din nou cu flacărele aceluiaș fenomen interesant.

Scriind despre zădărnicierea negocierilor de pace și despre situația actuală internă a partidului național românesc, face o seamă de constatări și reflexiuni, pe cari le puteam ghici dinainte, angajându-ne să le scriem chiar noi, pe nevăzute. Înainte de toate spune cu sat sfacție, că negocierile de pace cu Românii s'au terminat fără nici un rezultat pozitiv. Nici nu se putea altfel — raționează apoi — pentru că primul ministru, în calitate de reprezentant al statului, n'a putut să dea ascultare unor pretențiuni formulate în cadrele principiului național. Statul nu poate să stea de vorbă decât cu cetățeni singuratici, și nu cu colectivități ori autonomii constituționale naționale, deoarece de acestea nu există. Statul acesta e doar întregul indivizibil și unitar al națiunii ungurești (căci nu este a se înțelege »ungar«). În acest sens a tratat guvernul pretențiunile formulate de dl Dr. Ion Mihu. Negocierile n'au putut să aibă nici măcar în sens academic caracterul unor negocieri dela egal la egal.

Dar — adăuge «B. H.» — dl Mihu a spus cu toate astea, că intențiunile guvernului, de a realiza pacea cu naționalitățile sânt sincere și de bună credință. Presa și oamenii partidului național însă n'au onorat sinceritatea guvernului, ci au tras-o la îndoială, învinuindu-l necontentit. Dl Mihu însuși e o jertfă — crede «B. H.» — a opiniei publice românești, căci cu toate că e o individualitate încheagată și în toate privințele independentă, s'a făcut interpretul ei. În felul acesta chiar credințele politice ale d-lui Mihu sânt foarte departe de punctul de vedere al «statului național maghiar».

Dată fiind distanța aceasta enormă — continuă articolul — nici nu mai pot spera Ungurii ca s'ar gasi vre-un șef politic român, care să prezinte proiecte acceptabile din punctul de vedere al statului național maghiar.

În restul articolului se face diagnoza situației interne a Românilor. Întâi și întâi e comitetul național, care funcționează sub denumirea de comisie executivă. Acesta reprezintă vederi excepționale chiar și de dl Mihu. Vine apoi gruparea cea mai intransigentă, gruparea care cere autonomia națională nu numai a Transilvaniei ci și pe cea a tuturor Românilor din țările coroanei sfântului Ștefan. Gruparea aceasta în frunte cu dl Goga și cu oamenii de condei e de-adreptul teroristă și a provocat până și desaprobările d-lor Maniu, Iorga și Popoviciu (pe acesta «B. H.» îl numește «eroul replicii») cari toți sânt dușmani notorici ai maghiarismului. Cu cine să facă deci pace Ungurii?

Cu nici una din grupările existente — încheie desolată santinela imperialismului. Dar este totuși ceva de făcut, se poate totuși ameliora situația din punctul de vedere al ideii de stat. Cu prigonirea agitatorilor nu se face multă ispravă, dovedesc experiențele de până aici. În locul agitatorilor întemnițați răsar alții din masele mari ale popoului, căci masele aceste sânt instigate să creadă că statul este izvorul tuturor relelor ce le îndură și cari îl fac să ia toiagul pribegiei. Trebuie deci vindecat răul la sorginte. Îndreptând și ameliorând sistemul administrativ, ascultând ponosurile îndreptățite ale popoului. Administrația și justiția trebuie aduse la un nivel, care să nu mai poată da prilej la agitații. E un adevăr atât de comun acesta — constată spre marea noastră uimire »B. H.« — încât a ajuns a-

proape banal, — și totuși »se păcătuiește atâta împotriva lui«.

Dar prin aceasta încă nu s'a făcut totul. E de-o imperioasă necesitate, tot din punctul »ideii«, ca să se facă tot posibilul pentru întărirea economică, culturală și socială a Ungurilor risipiți printre »naționalități«. Să se scruteze apoi și pricinile de nemulțumire printre cetățenii de »buze străine«, ca »fiecare cetățean al țării să simtă (nu însă decotrivă! — N. R.) ocrotirea statului maghiar«.

Intr'adevăr minunate sfaturi, și tot atât de logice ca mentalitatea din cari s'au plămuit.

Ce a spus moștenitorul?

Declarațiile moștenitorului de tron, continuă să arunce valuri mari dincolo, cât mai ales dincoace de Leitha. Am anunțat că declarațiile date în vileag de „Pester Lloyd“ ca fiind autentice, au fost ieri rectificate în corespondența semioficioasă „M. T. I.“. După „P. Lloyd“ moștenitorul ar fi zis că Ungaria numai așa își va recâștiga prestigiul, care s'a cam întunecat în anii din urmă, dacă va acorda monarhiei toate cheltuielile necesare pentru sporirea forțelor armatei. „B. Napló“, semioficiosul redactat ungurește, a dat o turnură și mai gravă pentru patrioții noștri acestei declarații. A spus că moștenitorul ar fi declarat că „bunul nume al Ungariei se va putea recâștiga numai dacă națiunea ungară (probabil și „maghiară“!) va da o dovadă de maturitate politică, acordând cele necesare pentru menținerea poziției de mare putere a monarhiei“.

Față cu aceste versiuni „M. T. I.“ a fost autorizată să comunice că moștenitorul a spus numai că „proiectele militare în perspectivă sânt menite să fie garanțiile indispensabile ale situației de mare putere a monarhiei“.

Dar chestiunea nu s'a oprit nici la acest punct, căci spre mirarea tuturor cercurilor politice, guvernul a dat un nou comunicat, într'o altă corespondență, desmintind informațiile apărute în „M. T. I.“. Va să zică guvernul a confirmat în mod indirect comunicatele, ominoase pentru patrioți, din „P. Lloyd“ și „B. Napló“.

Cazul bine înțeles a stârnit o viuă animație mai ales în partidele opoziționiste, cari privesc aceasta declarație drept un avertisment, deși deghisit în formele eufemiei diplomatice, totuși foarte energic la adresa svârcolirilor kossuthiste după concesii naționale în armată. Unii spun că guvernul a făcut o greșală dând în vileag declarația, căci departe de a asigura succesul proiectelor în chestiune, îl va primejdi chiar, căci a deșteptat susceptibilitatea legitimă a partidelor independente.

Insuș Kossuth a ținut să se declare. El a spus că, deși, probabil, declarația moștenitorului n'a fost menită publicității, speră că vor veni vremuri, când se va convinge, că forța militară nu se asigură atât prin mijloace materiale cât mai ales prin resorturile morale ale ei. Cu alte cuvinte numai atunci va fi armata puternică, când se vor fi făcut concesii de maghiarizare.

În același sens a fost comentată declarația și în partidul justhrist, în vreme ce partidul guvernamental cearcă să nu-i atribuie prea multă importanță și să treacă peste ea la ordinea zilei.

Vre-o câțiva curuți mai dela roată s'au juruit să umfle cazul la proporțiile unui ponos

național și să-l facă obiect de discuții în cameră.

Cercurile politice din Austria și presa austriacă comentează declarația cu cunoscuta tendință antimaghiară și se bucură de aceasta dovadă de energie a moștenitorului. Vedem deci că în ciuda precauțiilor neobișnuit de întinse ce s'au luat cu prilejul venirii moștenitorului Francisc Ferdinand la Bndapesta, vajnicii noștri compatrioți au știut să facă multă vâlvă și să reediteze iarăși faima antimaghiarismului moștenitorului. Căci fatalitatea e crudă. O spune lămurit Românul în înțelepciunea sa: „De ce te temi nu scapi!“

„Adaos“ la „răsnetul“ lui Șuluțu

sau

Cum discută un „președinte venerabil“?

De Dr. I. Lupaș.

II.

D-lui Șuluțu necontentit îi umblă gura, că lucrarea mea ar fi „plină de greșeli“. Dar cari sânt acele greșeli nu spune. E ușor să afirmi ceva, mai greu este însă a dovedi. Cătră sfârșitul diatribei sale pare a renunța însă și la afirmațiunile, ce anticipase fără a produce o singură dovadă. În nr. 134 pag. 3, coloana 1 scrie: „Eu însă nu de greșeli, ci de falsificări te-am arătat vinovat“. Așa dar cartea mea nu mai este „plină de greșeli“, cum afirmaseși, venerabile, ci deadreptul de falsificări? Cu dovedirea lor însă a rămas și va rămănea pentru todeauna dator, căci ele există numai în fantazia exasperată a d-lui Șuluțu, iar nu în cartea mea. Și „de strigiis, quae non sunt, nulla mentio fiat“!..

Din contră cu i-am dovedit d-lui Șuluțu, cât de mult greșește, când caută așchia în ochiul altuia și nu simte bârna în al său... I-am arătat, ca în broșura sa clandestină a comis o eroare istorică atât de boacăna și grosolană, în cât prin aceasta și-a pierdut orice drept de a mai dăscăli pe alții. Savantul nostru istoric simte și el cât de mare este greșala dovedită, dar recurgând la procedurile obișnuite în discuțiile și polemicele dânsului cearcă să arunce în capul tipografului greșala, de care numai autorul poate fi vinovat...

Am informații sigure, că „venerabilul“ a lucrat timp îndelungat la corectură și astfel dacă ar fi fost în clar cu ceea ce scrie, avea posibilitatea să-și îndrepte această greșală. Căci întâi a tipărit peste o sută exemplare, plătiind la Krafft suma de 24 cor. 60 fil., cum apare din registru Nr. 750, apoi nimicind parte din ele, a tipărit a doua oară nenorocita sa broșură, plătiind 18 coroane, cum se vede din acelaș registru Nr. 785. Așa dar în timpul, cât a tot îndreptat întâia tipărire și până a ajuns la a doua, ar fi putut să observe greșala, de care e vorba. Și totuși n'a fost în stare s'o observe, decât după ce „librăria“ — păcătoasa de librărie! — a trimis broșurile tuturor membrilor din Academie.

Și atunci bietul domn Șuluțu, la această vârstă „venerabilă“, aleargă cu epistole prin „Strada Sculpturii Nr. 35.“ în București, pe la secretarul secțiunii istorice, ac demicianul C. Erbiceanu, pentru-ca greșala din broșură s'o îndrepte într'un mod și mai greșit!.. Căci după cum am arătat în „Tribuna“ (Nr. 247) în rescriptul împărătesc din 1 Sept. 1865 nu este vorba de legile dietei din Sibiu nici „directe“ nici „indirecte“, cum afirmă Șuluțu. Și când te provoci la un act istoric, ar trebui să știi „venerabile“, că nu este acelaș lucru ca cu „memoriile“ d-tale, căroră le poți da frîu liber, să bată câmpii încâtro le place. Un act istoric te obligă să nu afirmi nici cu o iotă mai mult sau mai puțin decât se cuprinde în șirele lui. Făcând contrarul, după cum ai făcut, vei ști, că frumoasele epitete de „mistificator“, „falsificator“ și „fabricant de istorie“, cu cari te crezi îndreptățit a stigmatiza pe alții, se li-

pesc pentru vecie de „ilustrul” nume al venerabilității” tale.

Căzând însuș din greșală în greșală, dl Șulutu a alergat apoi cu broșura sa și la dl Partenie Cosma, ca să vadă, cum „a rectificat” dl Ș. înaintea Academiei istoria d-lui Lupaș și a istorisit pățania sa „cu greșala de tipar la mai mulți cunoscuți”. Vezi, la ce neajunsuri și alergături te expune *afurisitul de tipar*, „venerabile”, când nu umbli pe căi cinstite, ci dai busna pe potecuța „*strictei confidențe*”?

Din această pățanie ar putea trage bună învățătură toți cei de o pănură cu dl Șulutu...

Neputând dovedi nici o greșală sau „falșificare” în lucrarea mea premiată de Academie, D. Ș. mai recurge și la alte posne spre a-și justifica titlul diatribei: „fabricant de istorie”.

Spune anume, că d. ministru ungar de culte a interzis din bibliotecile tinerimii broșura mea despre „începutul neamului românesc”, pentru că ar fi „tendențioasă și ar cuprinde neadevăruri”. Admitem, pe un moment, că judecata ministrului ar fi dreaptă. Dar cum se face, că dl Șulutu, care se pretinde mare „istoric” n'a observat aceste defecte ale broșurei mele, când era încă în manuscris și o cenzura secțiunea istorică a Asociațiunii, sub prezidiul dlui Șulutu, laudând-o și recomandând-o spre publicare în „Biblioteca populară”? A trebuit să vină dl ministru Zichy, care nu e istoric, să arate dlui Șulutu, care e adevărul și neadevărul istoric? *Trist spectacol oferă un istoric român*, care în lipsa totală de argumente operează cu sentințe ale guvernelor ungurești! Și cu alte caraghioslăcuri și bazaconii, cum e și scrisoarea simpaticului Haralamb Călămar, alias Ermil Borcea.

Privitor la felul, cum a ajuns această amuzantă scrisoare între „argumentele” dlui Șulutu, pot să dau următoarele informații autentice, pe cari mi le-a împărtășit însuș autorul ei. După apariția unui „adaos” sau „răsunet” al dlui Ș. se discutau la un pahar de bere, cu mult haz, auto-exhibițiunile „venerabilului”, care umpluse broșura cu fel de fel de scrisori particulare, lipsite de orice interes istoric sau național. Glumele la ocaziile lui Șulutu curgeau. Atunci Haralamb, cum este el inventiv și comedios de felul său, zice prietenilor săi: „Stați numai, să vedeți, că o să ajungă și numele meu în memoriile lui Șulutu; am să-i scriu o epistolă plină de laude și bătrânul o va publica negreșit în una din broșurile sale viitoare”.

Ortacii lui nu l-au crezut; s'au rămasit, deci cu el pe câteva halbe de bere. Acum, iată, epistola a apărut și comediosul Ermil a câștigat rămășagul...

Cam de aceeaș natură solidă sânt și celelalte scrisori și argumente, cu ajutorul cărora a fabricat „venerabilul” memoriile sale și a dobândit, grație indulgenței și credulității publicului nostru necititor, faima de „istoric” și om învățat, în stare a întuneca ori când pe celebrul autor al „tablei din Lugoj”.

Neisbutind cu argumentele, generosul meu adversar îi trage înainte cu insinuările și cu cele mai nefundate învinuiri. Nu voiu să abuzez prea mult de paciința on. cetitori. De aceea nu voiu stărui asupra tuturora, ci voiu releva numai câteva din ele. Așa d. e. mă acuză, că într'o polemică din 1909 contra unui biet catihet răfăcit din Petroșeni aș fi batjocorit pe Blăjeni. O scornitură cu toate insinuările „venerabilului”! Eu am scris acea polemică ca „răspuns detractorilor lui Șaguna”. Sub titlul acesta a apărut și în broșură. O poate ceti oricine și va vedea, că acolo nu este vorba de Blăjeni în general, ci numai de „detractorii lui Șaguna”, cari, după cât știu eu, nu sânt așa de numeroși în Blaj, ci mai mulți în Sibiu!...

În special numele regretatului Bunea nici n'a fost pomenit în acea polemică. Adevărat, că la 1903 în broșura mea: „Șovinismul confesional în istoriografia rom.-ardeleană” am pomenit și numele părintelui Bunea și mi-am exprimat nimirea, că acesta poate scrie cu atâta patimă contra celor ce au apărut biserica și credința străbună. Dar acea discuție a fost ținută în termeni științifici, iar nu în „termeni murdari”, cum insinuă dl Șulutu. Do- vadă, că nu l-am batjocorit, e că regretatul

Bunea m'a distins până la sfârșitul vieții sale cu binevoitoarea-i atențiune, trimițându-mi valoroasele sale scrieri „în semn de prețuire științifică”, ceea ce nu știu, să fi făcut și cu dl Șulutu.

Între fruntașii din Blaj am și astăzi prieteni, la cari țin cu toată căldura sufletului și n'aș fi niciodată în stare să-i supăr cu vre-un cuvânt. Sunt convins și din partea lor de cele mai bune sentimente frățești.

Mi-se pare însă, că „venerabilul” Șulutu și-a cam bătut în trecut joc de Blăjeni și de confesiunea lor. Căci iată, ce *teribilă* mărturisire de credință cetesc într'o scrisoare a lui către Barițiu (datată în Apoldul mare 5 Oct. 1878): În această scrisoare rugă d. S. pe Barițiu, să intervină la Blaj, ca băieții lui să capete stipendii așa, cum doria dânsul. Dacă aceasta nu se va întâmpla, amenința d. Ș. Blajul în chipul următor: „căci eu apoi nu sunt în stare a-mi crește copiii pe la Academii, voi provoca pe mitropolitul prin jurnale numai decât, să-mi șteargă numele dintre greco-catolici; nu vreau să mă mai țin de o confesiune, a cărei capitul m'a insultat și ruinat”...

Din aceste șire se poate vedea, cât de îndreptățit era Șulutu să scrie în „Drapelul” (nr. 130) că „domnii de Român sunt oameni corecți și cu frica lui Dumnezeu” sau și mai și: „noi bătrânii uzați credem cu toată puterea sufletului în Dumnezeu și în datinele strămoșești”.

Puternică credință este aceea „venerabile”, care îți permite să ameninți, că *numai decât* te lapezi de ea, dacă nu-ți asigură stipendii destul de grase!?

Barițiu firește nu i-a împlinit dorința viteazului Șulutu, ci publicând scrisoarea aceasta la 1892 o însoțește cu următorul comentariu: „Voiu fi făcut și eu destule prostii în viața mea mult agitată; aceasta însă, ce mi-se cerea în 1878 ca să o fac, nu ar fi fost o simplă prostie, pentru care să fiu de râsul oamenilor, ci ar fi fost dela mine o *arroganță și impertinență fără păreche*, ca să voesc a mă arunca de arbitru între capitlul mitropolitan”.

Mai departe mă învinuiește dl Șulutu, că aș fi batjocorit pe „fratele străbunei sale”, pe episcopul Aron, fiindcă în altă lucrare istorică a mea din 1903 am citat 4 versuri din o cronică rimată, intitulată: „*Plângerea sftiei mănăstiri a Silvașului*”. Aici d. Șulutu mistifică și denaturează adevărul, spunând numai că *am publicat o poezie* (parcă eu aș fi autorul ei!) și nu amintește cu nici un cuvânt, că acele versuri sânt citate dintr'o cronică, pe care o citează și reproduce în parte dl Iorga și o utilizase însuș Bunea, ca izvor istoric, în lucrarea sa: „*Episcopii Petru Paul Aron și Dionisie Novacovici la pag. 321 și 327*, citând într'un loc 11, iar în celalalt 7 versuri din ea. — Așadar această învinuire, pe lângă caracterul ei de mistificare sau reticență păcătoasă, mai dă dovadă și de o crasă ignoranță din partea dlui Șulutu. Aceeaș însușire fundamentală a istoriografiei dlui Șulutu jese la iveală și din ceea ce mai spune dânsul în legătură cu aceste versuri și cu propaganda catolică de pe vremea Mariei Teresia, cu tendințele căreia trebuie să fie în clar și cei din urmă normalişti, căci altfel repetază anul! Multe ar fi trebuit să mai repeteze și dl Șulutu, dacă e așa de slab orientat în „istoria patriei”.

Ca cel mai mare merit literar își socotește însuș dl Șulutu biografia lui Iancu. Dar cu ce informațiuni sărăcăcioase și nesuficiente a scris dl Șulutu această cărțuie, poate vedea oricine își va lua osteneala să arunce o privire peste lista bibliografică dela sfârșitul ei. Următorul caz încă va putea da oarecare deslușire despre temeinicia pregătirii d-lui Șulutu, când s'a apucat să scrie biografia lui Iancu. Când am publicat eu la 1909, în „Transilvania” Nr. 1., o epistolă a lui Avram Iancu către Ilie Măcelariu, tradusă după textul german dela pag. 411—412 a cărții lui *Eugen von Friedenfels*, dl Șulutu nici nu știa măcar, că această carte există, deși ea apăruse la 1877, deci cu 20 de ani înainte de a-și scrie d-nul Șulutu broșura. Ei bine, asta nu merge să s'apuce cineva să scrie biografia lui Iancu, fără

a cunoaște o lucrare atât de importantă pentru timpul acela și pentru istoria Ardealului, cum e a lui Friedenfels! Dar nu numai în literatura istorică este dl Șulutu slab orientat, ci și în alte informațiuni. În vara trecută am avut prilej să vorbesc cu părintele Gomboș, un nepot al lui Iancu. Sf. Sa mi-a comunicat, că a dus nu de mult la București un *steag tricolor*, despre care știe cu siguranță, că îl avea Iancu în 1848. Întrebându-l, pentru ce nu l-a donat pe seama „Muzeului Asociațiunii”, mi-a spus, că nu are încredere în această instituțiune, câtă vreme se află un om ca dl Șulutu în fruntea ei, care susține, că *Românii n'au avut steag în 1848*... Aducând vorba și de biografia lui Iancu, nu s'a pronunțat nici decum favorabil despre ea. Și nu e mirare. În literatura noastră istorică anevoe se va găsi o biografie mai superficială și mai puțin serioasă, decât aceasta scrisă de dl Șulutu. Am citit-o ca student și am rămas nemulțămît. Aș fi dorit să știu mai mult despre Iancu și mai cu terneiu. Am citit-o a doua oară la 1908, și m'am intristat. Am rămas cu impresia, că geniul lui Iancu trebuie să fie foarte neîmpăcat cu paginile d-lui Șulutu, care e de părere, că dacă Iancu ar trăi, m'ar „sfășia”. Eu cred, că mai curând ar putea să pătească una ca asta autorul cărțuiei.

Căutându-mi acum notițele risipite, iată ce sentință găsesc între ele ca impresie finală după a 2-a cetire a biografiei scrise de dl Șulutu (comunic această observare numai ca o impresie subiectivă dintr'un timp, când nu puteam ști, că o să am de furcă vre-odată cu dl Șulutu; cetitorii să poftescă a se convinge înșiși despre adevăr!): „naiv, fragmentar, anecdotic, în prea multe locuri (pg. 21, 25, 28, 30, 40—41) iasă la iveală un egocentrism vanitos; floricelele, cu cari încearcă a-și împodobi stilul, sânt adeseori deplasate nefirești și artificiale; versurile întretesute sânt incolor și fabricate”.

(În treacă fac aci amintire de observarea P. C. Sale dlui Dr. Il. Pușcariu, care într'o ședință a comisiei de cenzurare, după ce am isprăvit eu cu cetirea cărțuiei capitlului, a frumoașe și vioale ale d-tale, mi-am adus aminte de o scenă istorică. Nu vreau să te măgulesc dar ți-o spun totuș. Când a trecut Alexandru-cel-Mare pe lângă ruinele Troiei, a oftat și a exclamat: Fericit Achile, că s'a găsit un Omer, care să-i povestească și să-i cânte vitejiile! D-ta nu ești cântăreț nici poet ca Omer, dar cred, că Șaguna ar fi și el mulțămît și încântat de lucrarea d-tale”.

Cetitorul să ierte această paranteză, pe care la nici un caz nu mi-aș fi permis a o face, dacă „venerabilul” dl Șulutu nu ar fi fost atât de cutezător, ca în seria nesfârșită a insultelor sale să invoace și spiritul lui Șaguna în rolul de a arunca vorbe de ocară asupra mea. Cred, că prin aceasta dl Ș. a săvârșit o mare necuviință față de memoria lui Șaguna, căci *nime* dintre contemporanii acestuia *nu poate fi mai puțin competent* a rosti vre-un cuvânt în numele lui, decât chiar dl Ș. Felul de judecată și de simțire al nemuritorului Șaguna, dintre cei de azi, de sigur, dl Dr. Il. Pușcariu îl cunoaște mai bine decât oricare altul, fiind că în anii săi de tinerețe a avut marea norocire de a fi în imediata lui apropiere!)

Țin să adaog aici, că în diatriba sa dl Șulutu se face vinovat și de un mic *plagiat*; reproducând anume câteva rînduri din articolul amicului meu Octavian Goga: „*Prodomo*”, publicat în nr. 257 al „*Tribunei*”

Iată acele rînduri la dl

Goga:
atunci aș fi sus, mîndru,
sfidător, sînatos și obraz-
nic, ca un cocos, care cu
gușa plină de grăunțe cîntă
cucurigu din virful unei
grămezi de gunoi

(«Tribuna» nr. 257,
pg. 1 col. 3).

și la dl Șulutu:

Lumea știe foarte bine,
că: cocoșul, cînd e gușa
plină de grăunțe, cîntă cu-
curigu din virful unei gră-
mezi de gunoi

»Drapelul« nr. 133,
pg. 3, col. 1.

Mi-se pare, că procedul dlui Șulutu în această șterpelire de plagiat e identic cu al vestitului Dr. Regman Nicu Păunaș. Dl Șulutu nu spune, de unde reproduce, aceste rînduri, nici nu le pune în ghilemele! O fi și asta iarăș tot „*librăria*” sau „*tipografia de vină*”?

„Los moderados ramolidos“

sau

Când Aurel Popovici era tânăr oțelit..

Auch er war ein lüngling mit lockigem Haar! a fost și Aurel Popovici tânăr odată! Pe-atunci poate nu era atât de încurcat de înțelepciunea lui Huston Stervart Chamberlain și a lui Sir John de Belimbroke. Rațiunea netulburată de visuri deșarte, inima mai curată de patimi și de rivne prea omenești, închipuirea mai puțin gravă și exagerată, dl Popovici făcea atunci parte din falanga, grupată în jurul «Tribunei» din Sibiu. Și era năstrușnic în avânturile lui, rîdea de retrograzi și de «ramoliți» și se arunca cu tot neastîmpărul în lupta pentru adevăr. Considerațiile europene nu-l chinuiau încă, râvnele apostolice nu i-se urcaseră la cap, harta Europei stetea încă neatinsă de planurile d-sale reformatoare. Dar, în schimb, avea ceva din exuberanța și din sănătatea unei puternice generații tinere și avea în orice caz mai pronunțată conștiința pentru realitate.

Dar e mult de atunci. Au trecut mai bine de 16 ani. Mulți dintre noi pe atunci abia mijeau încă politicește. Și d-sa se lăsa prin foiletonul «Tribunei» și intona, cu ceilalți împreună, cântecul împotriva «autorității» și ducea o campanie, așa de puțin cruțătoare, împotriva unui regiment întreg de neputincioși, cărora le-a dat poleca: *los ramolidos!* Cu un termen mai puțin literar (ăci nu cereți d-lui Popovici să fie stilist) i-a numit chiar «*cramfutări!*»

Vom arăta un caz special, căci asemenea reamintiri sînt delicioase și dau, cum s'ar zice, desăvârșită dreptate lui Sir John de Belimbroke, care a spus, că în istorie cazurile se repetă și se aseamănă.

E vorba de foiletonul dela 9 Decembrie 1894 din «Tribuna», scris de dl A. C. Popovici. Era pe atunci mișcarea memorandistă, a cărei reușită grandioasă se datorește atât de mult și tinerilor tribuniști, cari au susținut-o. Și era pe atunci o mișcare, dușmană acestei acțiuni de viață în frunte cu Babeș și cu Mocioni și cu Aurică Mureșan, fie iertat, cari întemeiindu-se numai pe aveam grozave pretenții de oficialitate. Centrul de operațiune a acestor spirite comode și înapoiate era Banatul, iar ca buc fu al Banatului, domnul Popovici le-a consacrat foiletonul, intitulat «Los moderados ramolidos», în care, într-o formă dialogată și într'un stil dialectal, reproduce convorbirile dintr'un conventicol al compatrioților săi, numind această ședință de comitet un «mare spectacol cu orăciuni, decisiuni și protestații...»

În felul cum atacă dl Popovici în acest foileton al său persoane cu închipuită influență, — fie că o face pe baze reale, sau numai în sens alegoric, — găsim numai decât pe tînărul fără frică. Fără nici o rezervă, el ridiculizează mai întâi pe însuși Alexandru Mocioni, căruia, spiritual, îi zice «Sándor Grandezza della Casinas Magnadas»; lui Titu Hașeg, îi zice Titu Cașcaval, supranumit «membru al societății burtăverzimea patrioată». Pe Brediceanu îl face «aprod de Grandezza». Lui Mureșan îi consacră epitetul de «Don Aurică Zăpăcilos, caballero della Rosinantes, director al vehiului diurnal Baba-Cloanța». (Ce zice Samurache acum, când vede că Popovici, după moartea lui Mureșan, se urcă singur pe Rosinanta Babai-Cloanța?) Iar amicului său de astăzi, dl Valer Braniște, Popovici îi hărăzește pompoasă atribuție de «mare proprietar de aspirațiuni generale și director al ziarului Solidaritatea Mamelucilor» și epitetul sugestiv de Valerian Ocoșală...

Tendința vizibilă a foiletonului este, neapărat, denunțarea în public a acestor «ramolidos» și ridicularizarea modului cum știau ei să facă «disputăciunile asupra situațiunei». Iată de altfel câteva *spicuri* mai esențiale:

Sándor Grandezza: Tomnilor, io kemat pe Dume-Vostre pentru che discutem asupra situațiunei, care devenit nețineveră... și în una conferența noi să spunem idei nostre mutualmenyte și să dem un de-clărăciune coram publico...

Corul mamelucilor: Braso! Trăiasă Ilustritatea Sa! Să primește. Să se facă de-clărăciunea. Vivat Șandor lumină!

Don Aurică Zăpăcilos: Domniloor! Eu care de ani nenumărați conduc venerabilul organ «Baba-Cloanța»... Eu, martorul vremilor din trecut; Eu care am îmbătrînit în luptele politice și în diplomația superioară; Eu care întocmai ca un munte de sau am luminat această întunecată vale, acești întunecați munți, văd că mi se usurpează un drept netăgăduiver. cînd în prezența mea exclamați «Șandor Lumină? Nu există decît unul dintre toți Romîni care să aibă drept istoric la acest titlu...

Pavel Halaripa: (Rotar?): Mă rog aici nu poace fi vorba de ată lumină, afară de Ilustritatea Sa. Noi Romîni, carie, durere, ni-s nice sărăntoci de săceni, fără aristocrație pucernică, fără pigări bogăți, noi trăbue să avem în fruncea noastră pră un om cu puzăciune, cu rang aristocratic...

Coriolan Briceagă: Toace, ca toace, dar io cried, că, afară de de-clărăciunea Ilustrității Sale, noi trăbue să luăm poziție față de aia dăla «Tribuna», că așa nu mai merjje. Să lăsăm noi ca aia să facă hara-para cu prințipurile dă libertate și dă egalitate? Noi trăbue să arătăm cu curaj, cu abnegăciune și cu rezoluțiune aia ce credem noi despre situațiune.

Titu Cașcaval: Mă, ascultă-mă pe mine! Dirnații aia dela «Tribuna», ni-a chefelit de-or umplut țaitungu lor cu păru nost. Dară să ue puniem cu toată nădejdea să scriam la foaia noastră, că prăcum-că să ne spunem toți păreriile noasce, că cum credziem noi ca trebuie să meargă politica. Că Dumnezeu iestă, că trăbue să le arătăm noi la crachelări aia, că noi nu ni-s ce miri-ce *cramfutări*, noi ni-s oameni cu cap și cu autoritate.

Jules Cimbarea (advocat): Ce ci-e mesteci și tu unde nu-ți fierbe oala! Că baș pare-că policica e de nasul tău. Mă, nu viezi, că pare-că ești un dărab de putăr (unf) cu ochi! Mă, cînd s'or pune zmeii aia dela «Tribuna» să mi te frece, te topiesc, dă fac din tine o baltă de unsoarie! Ascultă mă pe mine, nu ce mesteca, o pătești cu aia.

Corul mamelucilor! Scandal, lipsă de modestie! Să vatem ei autoritatea omului providențial! Așa anarhiști trebuie nimiciți. Ce oameni fără respect nen-

Valerian Ocoșală: Nu desperați, sîntem aici: Solidaritatea mamelucilor e în minile mele! Am să le arăt eu: Ca serv fidel al politicei Dvoastră, am să deschid eu capul poporului, ca să înțeleagă ce comoră nesecaveră de înțelepciune și de capital politic rezidă în ideile stimat Dvoastre.

Corul de mameluci: Bravo! Ce copil cumince e Ocoșală! Cum ascultă de oamenii probați. Asta-i nădejdea noastră! Trăiască solidaritatea!

Ionaș Trandafir (orator de gală și cu tact diplomatic): Care va să zică ne-am înțeles: să scriem fiecare în organul nostru autorizat că anume ce direcțiune să ia polityika noastră...

Și la sfîrșit să votează „rezoluțiunea” în care arată cu toții încredere Ilustrității sale și se pronunță contra „Tribunei” și a memorandistilor. Trăiască solidaritatea bărbaților probați!...

Desigur, grotescul situației iese complect la iveală și arată izbucnirea sinceră a unui publicist tînăr și entusiast împotriva unor oameni învechiți în presumpțiuni și atinși de neputință. Dar așa era curentul atunci pîntre tineri și nu ne miră. Tot ce ni-se pare ciudat și umoristic, este, că după atâtea nenorocite experiențe în viață, dl Popovici să se simtă astăzi atât de bine în tovărășia unui Valerian Ocoșală, pe care încă de acum 16 ani l-a socotit pîntre „los ramolidos” și a altor membri ai „societății burtă-verzimei patriote”!

Dacă astăzi am scrie noi, aici la „Tribuna”, în tonul cum a scris acum 16 ani dl Popovici împotriva bătrînilor și a tuturor adversarilor unei mișcări mai energice, e sigur că d-sa ne cerea de mult răstîgnirea! Noi am fost mult

mai respectuoși în tonul criticelor noastre și cu toate aceste, grație logiceii sale extra-ordinare, dl Popovici nu se găsește în tabăra noastră ci ne calomniază și are aerul că nu ne dă voie nici măcar să ne apărăm!

Cum schimbă vremea pe om!

Scrisori din București.

Mizerii mărunte. — *Un stilist fenomenal.* — *Anarhiștii.* — *Anarhica gazetă dobrogeană.* — *Pentru anarhistul Tolstoi.* — *Datoria.*

București, 17/30 Decembrie.

O negură deasă s'a lăsat afară. Și amurgul cade trist și posomorît. Mai posomorît decât cutare «frunțas dîntăi» pe care «arasta împrejurărilor istorice fatale», l-a adus în neplăcută situație de a căi negre pe alb, că activitatea lui pe terenul cultural și național este — nulă. Pe coridoarele Universității studenții s'au adunat grupuri, grupuri. Discută cu sprindere. E vorba de reorganizarea seminariului de limba și literatura germană, organizare, pe care d. S. Măndrescu o va face după modelul celor mai moderne instituții de acest fel din Germania. Cum o mare parte dintre studenții, cari urmează acest curs sînt ardeleni, cari își manifestează o deosebită preocupare față de cele ce se petrec «acasă», subiectul se schimbă repede. Ce manifest nou a mai apărut? Ce mai scriu gazetele? Care deputat român va înfiera în parlament crima dela Galați?... Unul citește o scrisoare dela un coleg din Pesta. E vorba de o mai strînsă apropiere între studenții ardeleni și pretutîndeni. Se discută mijloacele, cari ar putea fi întrebuintate spre acest scop. Și, în timp ce unii sînt de părere c'ar trebui înființată «fedeerațiunea» care s'a pus la cale la Orade, cu ocazia jubileului «Familiei», unul începe să fredoneze încet, cu duosie aruncându-și privirile afară, voind parcă să străfulgere amurgul, ce se lasă greu și trist:

Cluj Urban dela Hurmuzău
A trimis cartea'n Beaseu:
— iaurcăr, iune-te bme.
Că vin Ungurii la tine...

«Gazetarul» scoate din buzunar o scrisoare din Viena.

— Un nou apel? Ce propuneri face? Și băieții se grămădesc în jurul lui.

— O dare de seamă. Oamenii vor să dea semne viață.

La Galați a curs sîngele nevinovat al Romînilor și colonia română vine să ebb-reze certificate despre felul cum ziarurile noastre își fac datoria. A tîmîr bil document omenește.

Și rupînd scrisoarea, adaugă: «Vinovată este morții această scrisoare, scriă într-o atît de proastă limbă românească. S'oi publice doctorul Ion. E vorba de o acțiune care-l încîntă. Noi sîntem noi. Și nouă ne e dragă tineretea și viața. Mai bine «anarhiști» decât «rugăniți». Și pe cînd bucătălele de hartie aruncate pe fereastră le sulfă vîntul, pa'că vād mîne în «Minerva», scris cu tînu de o șchioapă: «O grandioasă manifestăție pentru d. Popovici». Autorul articolului va comenta scrisoarea celor *cătiva* membri ai coloniei române din Viena așa cum îi convine. Își va strecura mîcile infamii pîntre rîndurile prost stilizate. Și va da un nou prilej de glume «confracțlor».

În adevăr presupunerea nu m'a fășelat. Eminentul stilist, în susțurerea mișcării lui, nu ste să facă deosebire între manifestare și manifestaje. Și doar e doctor în filosofie. Scrisoarea coloniei din Viena este numită în adevăr *manifestaje*. Bravo, doctore!

Și negura cade tot mai grea, mai deasă și mai întunecată. Nu poți distinge pe om la câțiva pași.

Schimbare de birou de arhitectură.

Arhitectul

Maszni János

— și-a transpus birou tehnic —

în Arad, strada Szent István nr. 7. (Casa proprie).

Primește tot felul de lucrări de birou și execuție de branșă arhitecturii. Pregătesc planuri în stilul cel mai modern. — Servesc cu orice explicații privitoare la arhitectură. — Rog și pe mai departe binevoitorul sprijin al onoratului public.

Cu stimă

Maszni János, arhitect.

Vai de bieții miopi. Dar vai de bietul subcomisar care, din cauza negurei, sau a fumurilor a găsit cu cale să aresteze aseară pe dl ministru de justiție Toma Stelian. Oprit pe calea Victoriei pentru că dase automobilului o viteză prea mare, ministrul a fost condus la secție. Iși poate închipui oricine mutra, pe care a făcut-o bietul subcomisar, când a înțeles cu cine are a face. Ministrul l-a încușat însă: »Fă-ți datoria, domnule până la sfârșit«. Și probabil subcomisarul se va alege cu spaima, având declarația ministrului că nu și face decât datoria. În opinia publică a produs oare care senzație faptul că un subcomisar a avut îndrăzneală să și facă datoria chiar și atunci când este în joc persoana ministrului de justiție. Așa sântem noi. Legile credem că sânt făcute numai pentru cei mici. Avem prejudecata serioasă că numai cei mărunți trebuiesc trași la ră punderi pentru greșalele lor. Când călcăm peste aceste prejudecăți, e stingere. Când un ziar condamnă lipsa de acțiune a unui biet învățător sau preot, admonestarea este binevenită. De îndată ce ar afirma că peștele începe a se strica dela cap, urmează rezoluțiunea și desavuarea. Indiferent de ce ar zice lumea. De ce? Nu cerceta aceste legi, căci ești anarhist dacă vrei să le înțelegi.

Anarhști. Eu am avut odată un bun prieten, anarhist sadea. Era un rus refugiat în București. Venise să li dau lecții de limba românească. Dar ce om cum se cade. Am scris odată ceva despre el. Ce fericită ar fi omenița și ce siguri de tronurile lor ar fi toți suveranii, dacă toți anarhști ar înțelege anarhismul așa cum li înțelegea el: Deplina libertate de cugetare, lepădarea oii căror mincuni convenționale și prosternarea în fața adevărului. Respectul față de oameni, cultivarea demnității omenești.

Anarhști de a eștia s'au ivit mulți în timpul din urmă. Să ne bucurăm că ivirea lor n'a întârziat prea mult. Și, spre marea durere a pașii citor burgh-zi dela noi, trebuie să relev următoarea nouă din »Dobrogea Jurnale«, organul tinerimii dobrojene, în jurul căruia sânt grupați o seamă din cei mai aleși tineri transilvăneni din Dobrogea. E vorba de cazul următor.

După constituirea intimă a comitetului partidului național, care a avut loc în Budapesta, ziarul »Lupta« nu va fi mutat în Arad. Tot acest ziar va purta numele de »Foala poporului român« și va fi dat sub conducerea fostului deputat Goldiș, secretarul consistorial din Arad.

Purtarea »Tribunei« a fost înfierată nu însă și ceea ce a determinat-o să se poarte astfel. Ca o culme încă se anunța că redactorii »Tribunei« vor trece toți la foala partidului. Cine rămâne dar vinovatul?

Comitetul declară că toate celelalte foi românești sânt privity ca ale partidului; »Tribuna« însă nu e nici a sa și nici a comitetului executiv. Aceasta o face pentru că »Tribuna« și-a ascușit glasul — și comitetul nu observă că și o ascute și el.

Nu putem privi de bun actul comitetului, care, neluând în seamă consecințele dezbinărilor, le alimentează prin deciziuni cari sânt nenmerite și daunătoare tocmai prin faptul că față în față stau două tabere: tânără și bătrână. Și dacă e adevărat că »tinerii« de astăzi ar fi cam »ascușii«, nu știu de ce »bătrânii« nu sânt mai lertători, când unii și alții urmăresc același id al.

Iar, dacă este vorba de mândrie oarbă: atât mai rău; — acesta e izvorul mândriei și al personalităților.

Ei? Credem că acest pasagiu exprimă perfect vederile mocanilor din Dobrogea în chestia gestului dela Budapesta. Fără nici o supărare, dar curentul »anarhistic« se lățește tot mai mult. Și odată vor veni și alții să întrebe și mai energic: Care este rezultatul jertfelor și al sforțărilor?

O circulară răspândită zilele acestea a adus în discuție numele unui mare anarhist mort de curând. Tolstol, pe care pravoslavnica biserică rusească li escumunicase din mijlocul ei pentru grozavul păcat de a spune că roadele bisericești creștine nu se prea văd. La Petersburg s'a înființat un comitet, care a lansat următorul apel, redactat în toate limbile:

Având de scop veșnica amintire a lui Leon N. Tolstol, în întreaga Rusia s'a format o socie-

tate cu scopul de a construi și întemeia un muzeu al marelui scriitor rus. În acest muzeu între obiectele ce aparțineau marelui om, se adună atât operele scrise de marele literat, filosof și sociolog, cât și tot ce s'a scris despre dînsul în toate limbile.

Președintele societății pentru organizarea muzeului este cunoscutul om de știință și profesor universitar Maxim Kovalevsk.

În numele comitetului muzeului lui Leon Tolstol, am onoare a mă adresa la toți autorii și editorii români, atât din regatul României cât și din Bucovina sau Transilvania, rugându-i de a trimite pentru muzeul lui Leon Tolstol câte un exemplar din cărțile, broșurile, articolele de reviste sau de ziare, și chiar notițe tipărite cu ocaziunea morții marelui scriitor rus.

Toate aceste tipărituri sus arătate, rog a le expedia sau pe adresa: D-lui Zamfir C. Arbure, str. Dragoș Vodă Nr. 21, București, însăși în t de a colecționa scrierile despre Tolstol în limba română, sau direct pe următoarea adresă: Petersburg (Rusia), Mr. Waldemar Iacovlevici Murinoff, 10 Rejdesivenskaja 18.

Primiți! Onor. Domn. asigurarea orea distinselor mele considerațiuni. W. Bogucarsky.

După cât știm, și la noi în Ardeal s'a scris mult despre Tolstol și s'au tradus chiar unele din scrierile lui. Ar fi bine, ca să arăm și noi ce am putut ști, ce am putut gusta din opera dînvului »anarhist«. Corespont.

Din străinătate.

Situația în Portugalia.

Prin felul cum s'a născut republica Portugaliei — fără nici o vărsare de sânge — se credea, că noua schimbare a emanat din voința întregii populații, care istovită de regimul anterior, cerca, prin introducerea unei noi forme de guvernământ, îmbunătățirea soșii. După stările cari domnesc azi în Portugalia se pare însă că proclamarea republicii a fost un rezultat al unei mișcări de revoltă, când li accesibil noui idei prin zugrăvirea beneficiilor de cari se vor împărtăși după învingerea ideilor liberale.

A fost chestie de câteva zile prăbușirea vechiului regim. S'a proclamat republica și s'a și început organizarea noului stat. Puterea s'a dat în mâna unui guvern interimar, care a dezvoltat o activitate febrilă pe toate terenele Tăcerea, care învâlnia evenimentele ulterioare din Portugalia, a întărit credința într-o mulțumire generală. S'a trecut în curînd la ordinea zilei pește proclamare și se credea în trăinicia noului regim.

Astăzi sosesc însă știri despre o nemulțumire generală care domnește în populație. Beselele meseriașilor precum și muncitorii au început a se mișca, făcând demonstrații și producând turburări de stradă. S'a dat și de urma unei întinse conjurații care are de scop reîntronizarea regalismului. S'a constatat că mulți membri din comitetul executiv al acestei conjurații sânt legați secret cu o parte mare din ofițeri, voind să câștige puterea armată a scopurilor sale. Încercările lor au avut drept rezultat slăbirea disciplinei în armată, așa că rămâne îndoielnic, dacă poate contra guvernul în caz de revoluție la armată ori nu? În orice caz o parte din ea va sprijini cetele royaliste.

Pentru readucerea stărilor dinainte, s'a lucrat înnoată după proclamarea republicii. Ex regele Manuel s'a exorimat, părăsind Portugalia, că își va da toate silințele pentru recăștigarea tronului. A fost legătură și mai departe cu barbații rămași credincioși lui, cari au inițiat munca de restaurare. Pe de altă parte pretendentul tronului Dom Miguel, a în eput de asemenea o operă de subminare — folosindu-se de nemulțumirea populației, pentru sângerea scopurilor sale, de a câștiga tronul Portugaliei.

Caracteristic pentru stările cari domnesc în Portugalia este desmînțirea dată de guvern, în ce privește știrile despre criză. — În același timp în care se fac toți pașii de lipsă pentru înăbușirea agitațiilor și menținerea ordinii. Într-o parte aceste știri de astfel și manevrarea armatei spaniole în spre hotarele Portugaliei, precum și cererea făcută de ministrul englez din Lisabona guvernului din

Londra, ca să trimită vase de războiu pentru apărarea »sușilor engli zi.

Cu prilejul acestor mișcări din Portugalia se publică și proclamatiunea dată de fostul rege către poporul portughez dar nepublicată până acum. Original li se află în mâinile republicanilor, dar s'a dat peste o copie a lui, pe care a publicat-o zil le trecut, un ziar royalist...

Este următoarea:

»Iubite Souza! Silit de împrejurări urc jachtul regesc Amelia. Sunt portughez și portughez am să rămîn întotdeauna. Am convingerea că în calitate de rege mi-am făcut datoria și că am stat cu trup și suflet în sevicul țării. Sperez că țara se va convinge și-mi va recunoaște abnegațiunea. Trăiască Portugalia!»

INFORMATIUNI.

A R A U. 31 Decembrie n. 1910.

— Nou partid sârbesc în Ungaria? Cetim în numărul de azi al ziarului »Vaterland«, că în Ungaria e pe cale de a se înființa un nou partid sârbesc în spirit moderat și monarhic. În fruntea acestei mișcări stau milionarul Lazar Dungyerski din Bacica și mitropolitul sârbesc Lucian Bogdanovici. Partidul va scoate în Budapesta un organ de publicitate sub conducerea deputatului Ștefan V. Popovici, actualul director al Thökölyanului din Capitală.

Credem, că noul partid va găsi foarte puțini aderenți în sânul neamului sârbesc, deși la sârbi se poate închepui mai ușor o raliare de »moderați patentati« decât — din fericire — la noi. Căci noul partid va avea să strângă pe moderați la un loc.

— Excrocheria unui baron. De câteva zile populația Parisului e ținută în agitație de o bandă de excroci, ai cărei membri erau odată demnai poporului să cumpere niște acțiunile banca Halei de vânzare din Paris, semnate de bancherul Gaillard, directorul băncii, cu cari spuneau, că se pot câștiga sume foarte mari. În modul acesta excrocii au încasat sume enorme, căci oamenii săraci se lasau foarte ușor îmbătați de atâta vorbărie amăgitoare. Mișelia însă a fost descoperită. Cumpărătorii ne mai primind contractele promise, au instințat faptul la poliție, care apoi, firește, a pus pe domnul bancher la răcoare.

Întrebat fiind, bancherul, a spus, că ce-i drept acțiunile le-a semnat el, dar că banii li-a încasat baronul Lambert. Baronul primzând de veste s'a cam mai dus. Bancherul va fi ținut în arest, până se vor anunța toți cei păgubiți.

— Nou record în aviație. O scurtă telegramă din Paris anunță un nou record al aviației. Aviatorul Tabuteau a zburat eri în timp de 7 ore și trei sferturi, neîntrerupt, o distanță de 5842 km. întemeind astfel un nou record. Încercările de zbor în distanță s'au început mai cu febrilitate, în urma premiului Michelin, care se va decerne celui ce va zbură timp mai mult, percurcând o distanță mai mare. Eri s'a încheiat termenul indicat pentru premiul Michelin, iar rezultatul de până acum îndreptățește pe aviatorul Tabuteau la câștigarea premiului. De întâia dată, Tabuteau a atins distanța de 3457 km. în 6 ore 1 min. A fost bătut de Farman cu 4626 km. în 8 ore 12 minute. A zburat Leqaqnieux, făcând 5159 km. în 5 ore 52 minute iar acum Tabuteau, a doua oară, întemeind record cu 5842 km. în 7 ore 45 minute.

— Telegrafie fără fir la distanță de 2000 km. Cu invenția telegrafiei fără fir s'a făcut multe încercări pentru întrebuințarea practică a telegrafiei și pe vasele oceanice. Se putea transmite semne la distanțe relativ mari, dar ideea aceea ca vasele cari au drumul peste ocean să poată

ținea legături directe cu uscatul prin ajutorul telegrafiei fără fir, a rămas până azi fără întrupare. După o știre sosită din Londra pare în fine că s'a putut realiza și această idee. Succesul este al vaporului »Cedric« care a plecat din America înspre Europa. La a treia zi după plecare stațiunile marconiane franceze și engleze au înregistrat mai multe telegrame, dintre cari una conținea următoarele:

»Sântem la o distanță de 1800 km. de la New-York. Stațiunea europeană a primit telegrama noastră, trimițându-ne vești. Se comunică că aceeași telegramă a fost înregistrată și de stațiunea de pe insula Flora, la o distanță de 2000 kilometri.

Este de reținut faptul că lui Marconi i-a succedat telegrafia la o distanță de 5500 km, dar a fost nevoie să ridice aparatul la înălțime de 1000 de pași, ca să poată primi undele electrice.

— **Nenorocire la pomul de Crăciun.** Din Halle se vesteste că inginerul Goldschmied evreu de altfel a aprins și el pom în ajunul Crăciunului, conform obiceiului creștinesc. Alături venindu-i niște oaspeți, le-a arătat pomul, a căror lumânări le-a aprins din nou. La despărțire familia inginerului a petrecut până la usa antișambrei oaspeții, dar în timpul acesta copila lor, Agatha, în etate de cinci ani, voind să rupă de pe pom o nucă aurită, și-a aprins haina la flacăra unei lumânări. Inzadar a început să strige după mamă, căci țipetele ei n'au putut fi auzite, fiind părinții într-o cameră mai îndepărtată. Până la reîntorcere, făcându-le, cari au cuprins haina fetței au isprăvit repede cu dânsa. În câteva momente au făcut o scum. Iși poate închipui fiecare desperarea părinților, aflându-și unica copilă arsă, în mijlocul pălpăților făcărilor, cari se întinseseră în întreaga cameră.

— **Opt minute fără aer.** Englezul Nordini a dovedit înaintea unui juriu de medici, că poate trăi fără să respire, opt minute. Și-a astupat nările și urechile cu vată, și-a legat ochii și s'a așezat într-o ladă în formă de cosciug. Unul dintre membrii juriului a vărsat apoi niște apă în ladă, formând o grămadă de apă de un metru și jumătate. Nordini a rămas în marmăntat opt minute. Desgropându-l, s'a prezentat cum a fost. Nu s'a observat nimic anormal.

— **Jertfa aviațiunii.** O telegramă din Saint-Cyr, anunță, că ofițerul de dragoni De Caumont, unul dintre cei mai distinși piloți ai armatei franceze, făcând ieri încercări de sbor cu aparatul său, a căzut dela 80 metri înălțime și și-a frânt amândouă picioarele. O altă telegramă din Versailles spune, că Caumont a murit. Președintele Fallières, primind știrea despre această nenorocire, a scris un decret, prin care ofițerul De Caumont este numit ofițer al legiunii de onoare.

— **Pentru compatrioți.** Cântăreața de operă, italianca Tebracini, care de prezent este angajată la opera din San-Francisco cu un honorar de două mii de dolari pe seară a promis compatrioților săi săraci, că în presara Crăciunului le va cânta gratuit mai multe cântece și arii din diferite opere. Promisiunea a și împlinit-o. A ridicat pe o stradă o bină și a cântat în liber, pentru mulțămirea compatrioților. O mulțime de peste o sută de mii de oameni s'a adunat să asculte concertul dat de vestita cântăreață. După primirea concertului publicul i-a făcut ovațiuni însuflețite și a petrecut-o într'un alai până la locuință.

— **Foc mare în Messina.** În Messina a izbucnit un foc puternic, care a nimicuit foarte multe clădiri. Toată munca eroică a pompierilor și a miliției de-a localiza focul a rămas zadarnică. Gara, poșta și oficiul telegrafic au ars total. Ministrul poștelor a dat ordin pentru restaurarea liniilor telegrafice și telefonice dintre Reggio di Calabria și Messina, iar până atunci comunicația telegrafică și telefonică urgentă cu Sicilia se face prin cablul dintre Neapole și Palermo, precum și prin stațiunile telegrafice fără sârmă.

— **Observator ars.** Se anunță că observatorul meteorologic al statului din Lapplanda din cauza unei explozii de lampă a ars total.

Focul a distrus toate aparatele. Paguba e foarte mare.

— **Luptă cu un nebun.** Un vier din Macon (Angl.) atins de un acces de nebunie și a omorât nevasta și pe socru-său, apoi și a baricadat odala, de unde numai după douăzeci și patru de ore a putut fi scos. Sute de inși stăteau ziua în treag înaintea casei lui, dar nimeni nu putea să străbată nici măcar în curte, căci nebunul încontinuu trăgea focuri de revolver asupra lor. Naptea nebunul a aruncat o bombă în curte. Bomba a explodat numai decât, spargând toate ferestrele caselor din vecinătate.

Catră ziua, obosit, la furat somnul și așa a fost prins.

— **Intimpinare.** Ni se cere publicarea următoarelor: Domnule Redactor, sub titlul »Argarile din Toronto« a apărut în Nr. 261 din s. c. al prețului noastre »Tribuna« o nouă, în care se fac niște observări și la persoana mea. Căminea Sân Mădăușul ma e are în total 596 voturi, dintre cari gr. or. și gr. cat. sânt 211 voturi, deci o învingere numai cu voturi românești e exclusă, ceace s'a dovedit în două rânduri, cu ocaziunea alegerei membrilor congregaționali, căci luându-l cu cele 211 voturi românești, am fost ușor învins. În fața acestei situații am aflat de bine a pa ta, asigurându-ne astfel un mandat.

Alegerea mea deci nu se poate privi ca o trădare a cauzei naționale, căci bucturi de acestea s'au făcut și în alte locuri chiar de către fruntași de ai noștri; iar în situția dată — neprimind din partea celor din centru nici o învațiune (Raportorul din Budapesta nu era a oia? N. R. d.) — am aflat de conștient a face acest pas, pentru a încunajura adobirea noastră din trecut.

Cât despre protopre biteral și despre venitele mele foarte frumoase, cari așa se vede nu sânt pe placul invidiosului »Privitor«, vădită fiind tendința de a mă discredita — nu aflu cu căe să răspund.

Tot așa neadevăr este că aș fi vicepreședintele partidului guvernamental; precum neadevăr este, că la alegerea membrilor suplenti în sinodul protopre biteral aș fi pus în mișcare toate forțele administrative.

Din toate acestea e evident scopul noștrii, că adică să mă discrediteze în deosebi înaintea membrilor sinodului protopre biteral ca nu cumva să rămas cel mai serios candidat la protopre biteral. — De l' toată noțiia p' l'vitorul nu e alta decât o manevră în vederea împlinirii postului de protopre biteral. S. Mădăușul mare, la 13/26 Dec. 1910. Ioan Popovici, paroh.

— **Școala românească din Turtucala.** Citim în »Seva« din București: Sânt mai bine de trei luni de zile, de când școala românească din Turtucala continuă a sta închisă, cu toate promisiunile ce ni se dedeau de către cel dela direcțiunea învățământului în străinătate din ministerul afacerilor străine că regretatul incident se va apărea cât de curând pe cale diplomatică.

Un român din Turtucala, membru în comitetul de eforti al coloniei noastre, și în măsură de a compoaze destul de bine cum stau lucrurile, ne a în redinat că, școala românească se poate considera ca pierdută pentru Români din Turtucala.

Bulgarii au mers și mai departe, o parte din copiii săraci, înscriși mai târziu la școala bulgară, și cari nu au putut să și procure la timp cărțile bulgărești impuse de programul statului, au fost trimși la comunitate să și procure materialul școlar impus de directorul școlii bulgărești pe motivul că »de aceea guvernul român e dă ajutoare«.

Sântem informați că în anumită împrejurare, prefectul bulgar din Ruschik s'a exprimat față de unul din eforti comunității noastre din Turtucala, regretând nepăsarea autorităților noastre, când le era așa de ușor să intervină la Sofia pentru redeschiderea școlii.

Adevărul este că școala românească din acest orașel servea de model tuturor școlilor bulgărești din împrejurime și prefectul bulgar nu s'a oprit de a recunoaște că, pe lângă români, sânt atâtea generațiuni de bulgari cari au învățat carte la școala românească în a de pe timpul când în Turtucala nu exista școala bulgărești.

Dar ce e mai trist astăzi este că profesorii români sânt puși în necădere de justiția bulgară și cauzați de fapta în acte publice deși neregularitate.

tea ce le a fost înmăntată s'a constatat și la școlile bulgărești din țară.

Diretoret este că, pe când profesorii români din Turtucala au fost dași pe mâna parchetului, profesorii bulgari din Capitală au fost chemați numai în judeca a constituții profesoral.

Cele mai frumos executate daruri de Crăciun și Anul-nou: garnituri pentru îngrijirea minilor, casete pentru piepteni, garnituri de piepteni, cele mai elegante geante de mătăasă și piele pentru femei, lornete, giacantane, bastoane de argint, toc de țigări și ținute cutii decorate și jucării în asortiment bogat se capată în prăvălia lui Hegedüs Gyula, Arad Andrásytér No 15.

Șpiritul Inda și Unsoarea Inda

despre cari revista »Kir. Természettudományi közlöny« în Nrul 171 scrie următoarele: »În Ardeal în riuul On crește un soi de burete mai cu seama lipit pe iazuri, care în comitatul Treiscaunelor din vremea străvechi se folosesc cu succes contra durilor reumatice și podagrei și care se pregătește, la ordin medical, în farmacia lui Balázsovich Sándor, din Szepeszentgyörgy și care se pune în circulație în întreaga lume sub numirea de Șpirit Inda și Unsoarea Inda. Din experiență pot spune că succesul e sigur.«
Dr. Stefan Szász.

x **Sanatorul »Liget«** a Drului Jakob în Budapesta primul sanator pentru boale interne din Europa, și pune de toate mijloacele de vindecare și laborator pentru examinat. Mii de diabetici, reumatici, bolnavi de splină și de inimă, cari pînă acum au cercetat sanatoriile din străinătate, acum vor găsi institut corespunzător aici în țară, așadar această instituțiune culturală cu poziție admirabilă împlinește și un gol. Sala cea mare a mașinelor mecanice de vindecare a sanatorului este provăzută cu mașini după sistemul Zanpre și cu scâlzi aieriane.

x **Când cumpărați ochelari,** a dresați-vă la magazine cari au în vedere nu numai interesul bănesc, ci vă spun sincer dacă e lipsă și de consultație medicală. Pentru ținerea strictă a acestui principiu și pentru serviciul conștiințios, recomandăm prăvălia de articole optice Seesfreund din Kluj-Kolozsvár piața Jókai 2. unde găsiți termometre, grade, binocle ochiare, barometre de prima calitate. Repaturile se fac cu precizie și grabnic.

Cronica socială și artistică.

Teatru în Reșița. Reuniunea de cântări și muzică a plugarilor români din Reșița-română aranjează a doua zi de Crăciun, Duminică în 26 Decembrie 1910 v. (8 Ian. 1911 n.) o reprezentație teatrală urmată de concert și danț. Se va juca piesa: »Iancu Jianu, căpitan de haiduci«, epizod național cu cântece în 4 acte de M. Millo.

Intre altele se vor cânta și »Codrule codruțule« cor bărbătesc solo de bariton de A. Sequens, »Cântecul străintăței« cor bărb. de I. Vidu.

Venitul e destinat fondului Reuniunii.

La această petrecere invităm pe toți sprijinitorii cântului și graiului nostru românesc. **Reșița-română,** la 30 Decembrie 1910. Mihai Mercea, președinte, Ioan Mărilău, secretar.

Poșta Redacției.

I. V. (Ibănești). A plecat în Italia și nu-i mai știm adresa. Se va întoarce însă în curind.

Redactor responsabil: Iuliu Ciurgă.
»Tribuna« institut tipografic, Nichin și conș.

Dr. B. BASIOTA medic specialist în morburii femeiești.
Cluj-Kolozsvár, Str. Ferenc József No 6.
Consultațiuni între orele 8 - 10 a. m. 3-5 p. m.

Mulțămită publică.

La petrecerea tinerimii universitare române din Cluj aranjată în 24 Nov. 1910 pentru aniversarea casinei române din loc — au intrat următoarele supra-solviri:

George Pop de Băsești 50 cor., Dr. V. Bianu Româna 25 cor., Ioan M. tianu arch. Sbuu 20 cor., Petru Mocșoryi 20 cor., Dr. Alexandru Vaida dep. 20 cor., Dr. Victor Porcu 18 cor., Dr. Iuliu Porcu 18 cor., Vasile Ranta 15 cor., Ioan Gill. — Secuien 15 cor., Dr. Valentin Poruțiu 15 cor., Dr. Victor Onișor 15 cor., Dr. Iarion Puscarlu arch. 10 cor., Dr. Zosim Chirtop 10 cor., A. F. ăiță R. mânia 10 cor., Dr. Ele. Dăianu 10 cor., Gavril Karsai 10 cor., Ionel Comșa Săuște 10 cor., Teodor Dobol 10 cor., „Porumbă eana” 10 cor., „Vlădeasa” 10 cor., Dr. G. rgiu Simon 8 cor., Dr. Bontescu F. 8 cor., M. Radu 8 cor., Dr. Aurel Isacu 5 cor., Doie Veronica Poruțiu 5 cor., Cor. neta Pop 5 cor., Eugen Bianu 5 cor., Nicolae Popoviciu 5 cor., Petru Barițiu 5 cor., Antoniu Mandea 4 cor., Vasile Podoabă 3 cor., George Fango 3 cor., George Vitec 3 cor., Valer Pop Săiște 2 cor., Nicolae Dăgan 2 cor., Constantin Tipuriță 2 cor., Ioan Mânia 2 cor., Ioan Stoia 2 cor., Ioan Marinescu 2 cor., S. Sila 2 cor., D. Mandea 2 cor., I. D. j. naru 2 cor., L. Stoichită 2 cor., I. Grosu 2 cor., I. Sini hita 2 cor., I. Costin 2 cor., Andrei Ludo 2 cor., I. Oioiu 2 cor., Dr. I. Vicaș 2 cor., D. I. Hăjegan 2 cor., Dr. V. Năgriță 2 cor., I. Nemes 2 cor., T. H. t. aran 2 cor., Dr. I. Florian 2 cor., A. Copsa 1 cor., N. Timpanasiu 1 cor., C. Luta 1 cor., C. Bene 1 cor.

Total 447 cor. Mulțămind tuturor și pe calea steanta pentru binevoitorul sprijin.

Cluj la 28 Decembrie 1910

Vasile Pașca casier.

CAFEA și TEA

Extras din catalogul lui Kotány János:

Cafea brută:
 Jamaica 1/2 Chlgr. Cor. 1.35
 Portorico 1/2 „ „ 1.20
 Cuba 1/2 „ „ 1.60
 lava aur 1/2 „ „ 1.60

Cafea prăjită:
 (In prăjitoria electrică proprie).
 Calitate bună 1/2 Ch gr. Cor. 1.60
 „ fină 1/2 „ „ 1.80
 Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Me nado, Mocca) 1/2 Chlgr. Cor. 2.20

Tea:
 Rămășițe de tea 1/2 Ch gr. Cor. 2.50
 Tea de Congo 1/2 Chlgr. „ 3.—
 Mixtură pentru familie 1/2 Chlgr. „ 5.—
 Tea imperială foarte fină 1/2 Chlgr. „ 6.—
 Tea Cry on foarte aromatica 1/2 „ „ 6.—
 Mixtura ex elență de prăjituri pentru tea 1/2 Cor. —75

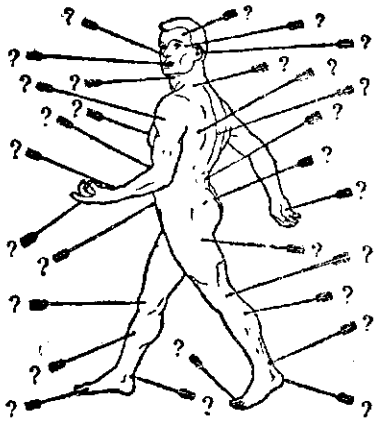
Rum:
 1 litru rum pentru tea de familie . . . Cor. 1.70
 1 „ „ „ fin de Brazilia „ 2.20
 1 sticlă 7/10 rum fin de Jamaica „ 3.30

Renumitul ardeu Kotány se vinde în cutii originale.

KOTÁNYI JÁNOS
 mare comerciant de cafea și tea.
ARAD.

(Seghedin, Budapesta, Viena, Öbbling, Berlin, Abazia.)
 József főherceg ut Nr 3, în edificiul băncii
 „Arad Csánádi Takarékpénztár.”
 Numărul telefonului 809.

AI DURERI?

I. După cât știu Elsa fluidul lui Feller alină durerile, le vindecă și alungă slăbirea, vinderă repede și sigur reuma, boala de nervi, junghiuri, dureri, influență, răceală, durere de cap, dinți și de șale, cărceșii dureri de ochi, migraenă și alte dureri care nu sunt amintite aici. Fluidul Elsa al lui Feller are efect nămintrecut la răgușeala, guturai, dureri pe pi pt și gât, și a organelor respiratorii și a tuturor boalelor contrase din răceală. E veritabil numai dacă fiecare sticlă poartă numele lui FELLER. 12 sticle mici sau 6 duble ori 2 speciale costă franco 5 cor.

II. Mai aducem apoi la cunoștință că mi de oameni folosese cu rezultat admirabil hapurile Elsa Rebrbara contra perturbațiilor stomacale, sgâr-ciurilor, lipsei de apetit, asurii de rinichi, noemat, ind spoziție, bizzare, lipsă de scaun, dureri de ceum și alte perturbații a organelor de mistuire. 6 cutii 4 cor. Să ne păzim însă de imitații și să facem com-andle act pe ad esa

Eugen V. Feller, farmacist în Stubica
 Centrala 122 (cott. Agram).

Vin de deal

ă poate căpăta dela 50 litre în sus, prima calitate:

Ab din anul 1910 per hecto 46 cor.
 Roșu (șiler) „ „ „ 48 „
 Ab „ 1898 „ „ 70 „
 Rizling „ 1902 „ „ 80 „

Aurelia Dr. Petran,
 Arad, str. Lázár-Város 4.

Nu mai sunt dureri de stomac!

A KAKUKFU KESERU
 HASZNALATA

Mijlocul de casă patentat TARBA CUCULUI AMARĂ după o folosință de câteva zile înce ează cu totul lipsa de apetit, vomarea, nervositatea de stomac, diarea și orice durere de stomac —
 Prețul unei sticle mici 80 fil., sticlă mare 2 cor.

Szentgályi Dániel, farmacist, Gödöllő.

Să vă păziți de imitații! Veritabile sunt numai când pe dop și pe ac-peșiș e patenta „elix fumar. off.”

Se caută urgent

un corespondent

de limba română, germană și maghiară, absolvent de vre o școală super oară, respective academie comercială, care se aibă și ceva pracxă de bancă, se cunoască bine relațiunile institutelor finaciare române din Ungaria și Transilvania și se poată coresponda perfect și de sine stătător. Postul e a se ocupa în tot momentul. Preferiți sund indivizi tineri, cari știu scie la mașina de scris și eventual stenografează, sau prezintă alte calități favorabile.

Ofertile scrise cu mîna proprie în toate trei limbile susnumite, înzestrate cu documentele, fotografia curriculum vitae, indicînd și pretenziunea de salar, etc., sunt a se adresa către: Direcțiunea institutului Ústrední banka ceskych sporitelen, Filiálka v Brne, Brün, (Moravia.)

Nou! In Arad n'a mai existat încă! Nou!

In strada Forray (Palatul contelui Nádasdy) s'a deschis deja o înt.e. — prinsă americană electrică de —

Tălpuire repede

Prețurile:

Tălpuire și călcăie bărbătești numai C. 2 40
 „ „ „ femeiești „ „ 2.—
 „ „ „ pentru copii „ „ 1.60
 Roagă binevoitorul sprijin

Szabolcsi Farkas.

2 culegători tipografi

se primesc imediat în tipografia Tribuna.
 Leafă după tarif.

Birou de informații!!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărît să deschid în Budapesta un

Birou de informații și
Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui resolvând toate chestiile în moduri cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac totfelul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate. serviciu prompt, informații detaliate.
 La aviz aștept la gară.

L. OLARIU, Budapest, Lajos-u. 141. III/19.

Credit pe ipotecă, pe cambie
 și pentru oficianți
 mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,
 str. Weitzer János 15.
 Telefon nr. 376.

ANUNȚ.

La proprietarul Ioan Popescu în Magyarád se află de vânzare în cvant mare și mic:

vin vechiu și nou
 de Măderat.

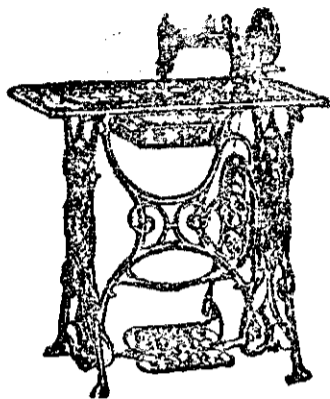
Atelier artistic pentru fotografii
E. DAJKOVITS,

ORADEA-MARE
palatul SAS.

Favor extraordinar începând cu azi.
6 buc. fotografii matte format cabinet 12 Cor.
6 buc. fotografii matte format vizit . . 6 Cor.
Fotografii esecutate splendid pe pânză tot atât
Pentru fotografiile de nuntă, cadrul gratuit

STAMM EDE succesor
RESCH FERENCZ,

atelier de mașini de cusut și biciclete
în TEMESVAR, strada Merczi 4.

Are magazin
de mașini de
cusut PFAPP
de toată mări-
mea și cu pre-
țurile moderate.
Mare asortiment
de Goarne.
Prețurile se pot
solu și în rate.

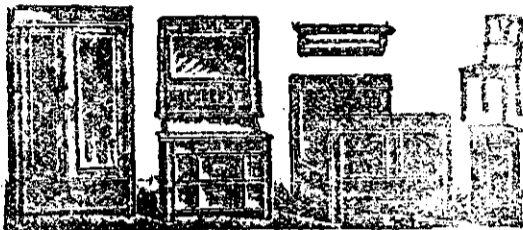
Cele mai noi Patefoane,
fără schimbarea acului pe
lângă prețuri convenabile.

Telefon nr. 459.

Preț-surent la dorință trimite gratuit

Magazin de mobile

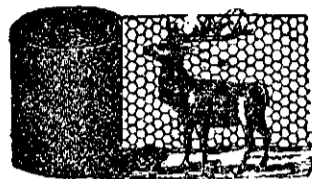
KUNSCH ANTAL
tâmplar de edificii și mobile
NAGYENYED, Rozsa-utca.
(Vis-à-vis de casa comitatului.)

Primește orice lucrări de edificării. Are
în dispozit aranjamente complete pentru
odăi, lucrate în atelierul propriu în cel
mai modern stil, dela cele mai ieftine până
la cele mai bune, după planuri proprii
sau la comandă. — Pentru lucrările mele
primesc garanția cea mai extremă. Mare
asortiment de mobile de alamă și fier,
deas menea și fotolii.

Fabricație din țară prima calitate!
Stoboare de sârmă
tari și trainice!

În atenția
arhitecți-
lor, agrono-
milor, pro-
prietarilor
de vii, p. vile
grădini, te-
renuri de vi-
nătoare etc.

PÉCSI HENRIK

fabrică pentru împletituri de sârmă
BUDAPESTA, VI., Aréna-ut 126 sz.
Telefon 120-89. — — — Telefon 120-89.

Trimit și instalez împletituri de sârmă pentru ma-
șini, împletituri de oscilat, stoboare pentru case și
vile, împreună cu uși și porți puternice.

!! Cele mai frumoase rețele !!

Prețuri ieftine! Prețuri ieftine!

Mai furnizez: ciururi pentru cernut prund, co-
nițe pentru nisip, burlane pentru schintei, co-
nițe pentru nutreț, botnițe pentru boi și sto-
ruri pentru ferestă de orice mărime.

:: Liste și prospecte de prețuri se trimite gratis. ::

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

GEORGE JANCOVICI

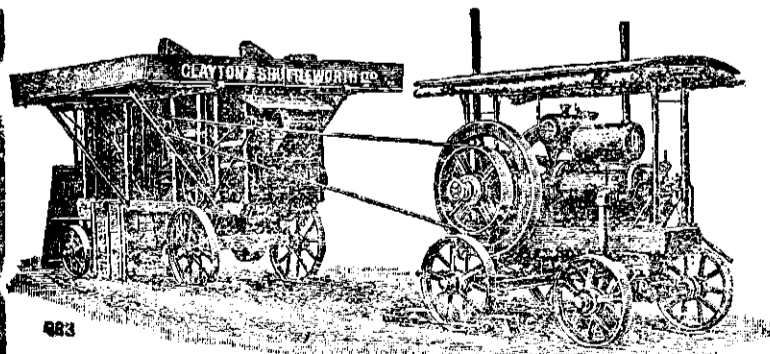
ARAD,
Forray-utca Nrul 2.

Ciorapi împletiti în femniță.

Postavuri de reve-
renzi, briuri preo-
țești, roșii, vânate și
:: negre. ::

Aduc la cunoștința onoratului public că au sosit
noutățile de toamnă
în stofe, mătăsuri, delainuri, zetyruri,
cretoane, batisturi și multe alte articole
cari nu se pot toate înșira.

Cea mai bogată ma-
gazie în articlii pen-
tru sfintele biserici
: și preoți :

Mare depozit
în CLUJ.

Inspekția ingne-
rului gratuit.

Agentura fabricel de mașini agricole:

Clayton & Suttleworth Ltd.

Motoare cu olei brut.
Tulumbe cu motor cu gaz.
Motoare cu benzină
Oleiuri de uns.

Anteprișă agricolă comercială ardeleană
Dr. Oliver Osztián & Comp.
Cluj (Koložsvár), Ferenc József-ut Nr. 31.
Telegramadr: Coloniále Koložsvár.

Telefon interurban No. 934

Articole de
specialitate.

Cereți prospecturi.

NICOLIN - Timișoara -
(Centru).
str. Takarekpenitár 4.
= Articole de coafură specială. =

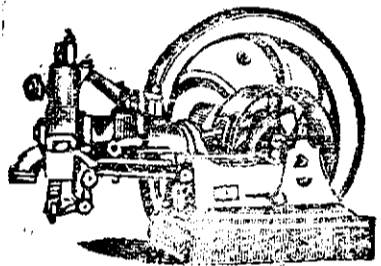
Chignone, împletituri, turbane, plete, transformății, peruce, bandouri.

Specialități de parfumerie, garnituri pentru curățitul mânilor, noutăți de piepteni, orno și antrepozite pentru păr.

Mare depozit în articole de toaletă, ape de păr, pudră.

Primul salon pentru frizat, conservarea, ondulara, spălarea, colorarea și curățirea părului și a mânilor din Ungaria de sud.
: Prețuri moderate. :
Comandă prin poștă se efectuează prompt. Preț curent gratis și franco.

Fabrica de motoare A. G. din Drezda.
Cea mai veche și mai mare fabrică de motoare din Germania.

Expedează renumitele motoare și locomobile de benzin, ulei brut, gaz și petrolen precum și motoare aborbitoare de gazuri.

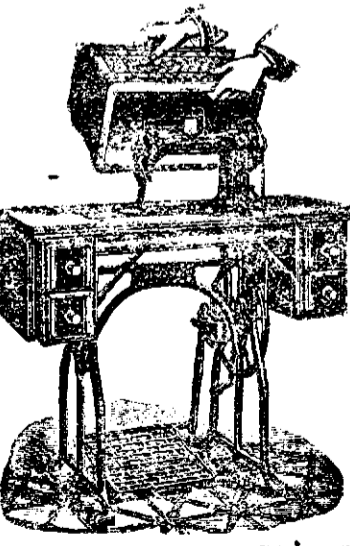
Noutăți neîntrecute.

— Generator absorbitor de gazuri —
UNIVERSAL.

Spesele de mănare și puterea de cai costă numai 1 fil. pe oră.

Reprezentat general:
Ignăcz Gellért & Comp.
Budapesta, Terék körút 41. — Telefon 12-91.
Garantă deplină. — Condițiuni favorabile de plată.

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut și biciclete din Ungaria-de-sud.

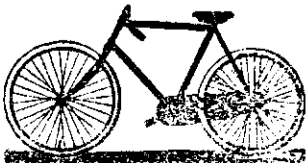
Distins în Timișoara la anul 1891 cu marea medalie de argint.

Fondat în 1880.

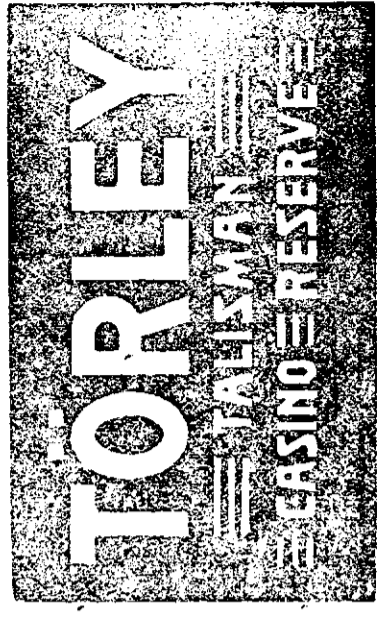
Reinhold ZOLLER
măiestru mecanic
FENÉTEMPLO
Schillergasse 4
langă Burg

Își recomandă cu încredere în public și în provincie marele său atelier mehanic unde se repară tot felul de mașini de cusut și biciclete. Ține în depozit tot felul de gramofone și plăci.

Ține în depozit cele mai bune biciclete noi, masini de cusut și obiecte de casă și industrie, așa d. e. părți singurătate de mașini și biciclete.

Prețuri moderate. Serviciu prompt

CANARINI!

Cele mai frumoase cântărețe moderne ce cântă zina și la lumină. Cântărețe tinăre 4, 5 fl. de 1 an 5, 6, 8, 10 fl. Renumitele canarine Seifert și verzi dela 10 fl. în sus.

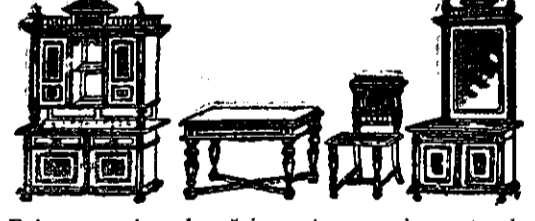
Onătoare 1, 2, 3 și 4 fl. după soia. Catalog de prețuri despre papagal, pasări transmarine măi-muțe și câini de soia se capătă înainte trimițând 20 fil. Pentru ajungerea comenzilor la los în viață se garantează. — Comandele se pot face la

DIÓSZEGHY és Társa,
Oradea-mare-Nagyvárad.
Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

MAGAZIN DE MOBILE
Joan Réthi

șimplar artistic pentru edificii și mobile, în Sibiu - N.-szeben, Elisabetg. 20.

Primează ori-ce lucrări pentru aranjamente de școale, biserici, magazine, birouri și locuințe, deasemenea pentru clădiri, lucrări în cel mai modern stil, pe lângă livrare promptă prețuri moderate și din material uscat. Desemne și proiecte fac grabnic și gratuit.

Aduc la cunoștința on. publică că mi-am mutat ospătăria din Boros-Béni-tér No 2 la No 4, vis-à-vi de moara Széchenyi.

Vinuri curate, bucătărie gustoasă, în fie-care Vineri tocană de pește, trebere și rachie de prună.

Roagă binev. sprijin
Égető Jánosné.

„IANER“ cremă neunsuroasă.

Cel mai nou produs igienic pentru curățirea părului și înfrumusețarea lui. Înlătură petele galbene, bubele pricinuite de înfierbânteli, sgrăbunțe și alte necurătenii de piele.

Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes.

1 teglă 1 coroană.

„Ianer“ pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la baluri, saloane și de zilnic folos, care acoperă încrețurile și e cu totul nestricăcioasă în culorile: roză, albă și cremă 1 cutie 1 coroană.

„Ianer“ săpun 1 bucată 60 fileri.

„Ianer“ pastă pentru dinți 1 doză, 1 cor.

„Ianer“ apă pentru gură Bună pentru dinții scorburoși și gingiilor burețeși, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă cor. 1-60; jumătate sticlă, 80 fileri.

„Ianer“ esență pentru păr Excelentă pentru înlăturarea măreței și contra căderii părului 1 sticlă, 1 cor. 30 fileri

„Ianer“ pomadă pentru creșterea părului. 1 teglă 4 coroane.

„Ianer“ vâpseală pentru păr pentru a colora în negru, brunet or în blond părul sur și cărunț. Nereușita colorii e exchisă La comanda să se noteze că părul încărunțit în ce colorare să se vâpsească (negru brunet). Un carton 4 coroane

„I a n e r“ apă care face părul blond Pentru a văpsi în timp scurt, în băl, aurii, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 cor.

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacierilor numai „Preparatele lui Rudolf Ianer“ leșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare“ a lui Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárváros Fő-ut 70.

Imprumuturi cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijlocește mai avantajos: =

Biroul de Intermedare:
■ Vig Lajos ■
Arad, Piața Arpád Nr. 5.
— Telefon Nr. 671. —

Dózsa János măiestru -
cojocar în
Nagyvárad, Zöldfa-passage Nr. 9.

Se recomandă ca măiestru perfect în ra prepararea tuturor articlilor aparținătoare acesti branșe precum:

gulere preparative, gulere boa, mangoane (muff) în ex-cutare modernă și dură cel mai elegant gust Blane și tocure de picioare, etc

Reparaturile se execută prompt.

Fabrici de gheață Aranjamente răcitoare

după sistemul compresiv succes de amoniac sau sulfur al firmei BORSIG precum și

Aranjamente complete pentru abatorii

de calitate cea mai bună expediază

FIRMA SCHLICH,
turnătorie de fer și fabrică de
mașini soc pe actii

Budapest, Váci-ut 45—47.
Nr. telefonici: 74 76 74—77 și 98—58 (int.)
Cu prospecte servim gratuit.

Horváth István

fabricant de instru-
mente muzicale în
Budapesta, Rákoczi-ut 51.

Recomandă pe lângă prețuri moderate

pianuri, cimbale, pia-
nine, violini, flaute,
harmonice, precum și
tot-felul de instrumente
muzicale. Prețul scoalei Kulif-
fay pentru învățatul cimbalei 7 cor.
Țin în depozit piese românești pentru
cimbala. Catalog (ilustrat) de prețuri
la dorință se trimite gratis și franco

M. Schromm mehanic

Brașov—Brassó
Hosszú-utca No. 27.

Recomandă în atențiunea onor. public
din loc și jur

marele său atelier mehanic
a anjat în Brașov, Hosszú-utca 27, unde
se efectuează tot felul de lucrări atingă-
toare în această branșă, precum:

**mașini de cusut, biciclete,
gramofoane și apaduce,**
pe lângă prețurile cele mai convenabile
și exacte se dă și punctuală

Se vând pelângă rate lunare

convenabile, fără orice urcare de preț.

— Numai prima calitate. —

Instrumente muzicale.

Arme

Articole de voiaj

Ochiane

Aparate de fotografiat

Rufe pentru bărbați

Covoare

Candelabre

Mobile de aramă

Obiecte din argint de China

Tablouri și statuete

Casse de bani

Opuri literare

Mașini de scris

Hectografe, la

Csiszár Viktor

Kelozsvár, Deák Ferenc-u. 20.

Succesorul lui Aufrecht și Goldshmidt.

Reprezentanța generală:

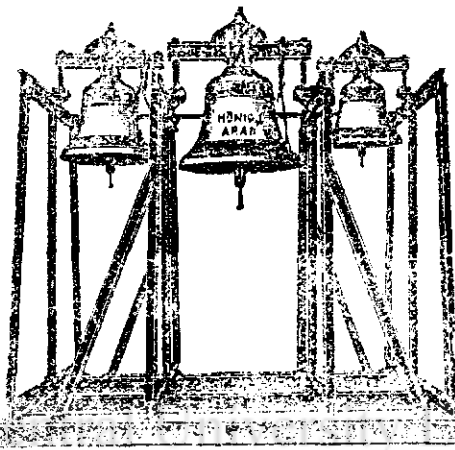
S. A. Elek & Comp.

Frideric Hönig

Arad, strada Rakoczi Nr 11-28.

turnătorie, fabrică de
clopote și metal, aran-
jată pe motor de vapor

Fondat la 1840.

... 1890 cu ... medaliile de Stat
Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai fa-
vorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale
cu patentă ces și reg invenție proprie, cari au avantaj
că față cu orice alte clopote la turnarea unui și aceluia
tare și cu șunet edânc — se face o economie de 20—30%
la greutatea metalului. Recomandă totodată clopote de fe-
ce se pot învăț și postamente de fer, prin a căror între-
ținut clopotele se pot scuti de crepă chiar și cele ma-
mari clopote se pot trage fără să se clătină turnu. Re-
comandă apoi transformarea clopotelor vechi în clopot
de fer, ce se poate învăț cum și turnarea din nou a clo-
potelor vechi sau schimbarea lor cu clopote nouă pe
lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni
doriți se trimite gratis

OH! DOAMNE!

Mă 'nădușe afurisita
de tușă.

In contra tusei, răgușelei și flegmei
s'a dovedit de cel mai bun mijloc

Pastilele-Egger

cari nu strică apetitul și au un gust excelent.

— Prețul unei cutii 1.20 cor. —

— O cutie de probă 50 fileri. —

Depozit principal la:

farmacia „**NADOR**” gyogytár
Budapest, VI., Váci-körut 17.

SĂ TRĂIASCĂ!

»Pastilele lui Egger«
m'au vindecat îngrabă!

Se poate capăta în Arad la farmaciile: Berger Cyula, Földes Kelemen, Hauer Lajos, Hajós Árpád,
Krebsz Géza, Kárpáti János, Ring Lajos, Rozsnyay Mátyás, Vojték Kálmán și la drougeriile: Nestor
Hanzu și Vojték és Weisz. — In Gyorok la farm.: Masznik Dániel. — M.-Pécska: Adler Gy. Lajos.
— Ó.-Pécska: Ioan Rocsin. — Simánd: Csiky Lukács. — Sikszon: Fűredi Ede örök.

Atelier Häusler, Bistrița—Bestercze.

Atelierul Häusler

existent de 25 de ani, aranjat de nou, în stilul cel
mai modern, se recomandă onoratului public pentru

Lucrări artistice în fotografie de portret.

Inmări fotografice până la marime
naturală precum și portretele în ulei.

Pastel acvarelle, cadouri de Crăciun și

Anul-nou, executate după orice fotografii.

Prețuri moderate.

Chipuri durabile.

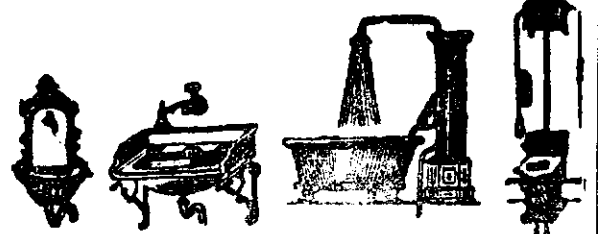
Decorat la mai multe expoziții.

Comenzile pentru Crăciun să se facă
inclusive până în 20 Decembrie.

Specialist în fotografierea copiilor.

Grupuri mari în tablouri.

Apa- ducte.

Cei ce doresc apaducte ieftine să se adreseze la antepriza lui
Pichler Ignátz, Cluj, Szép-u. 1.

cunoscut atât în Budapesta cum și întreaga țară. Telefon Nr. 779.
— Primește pelângă garanție orice lucrări din acest ram ca introducerea de
apaducte și canalizare trebuincioasă pentru casele, comune, spitale, case
și școli. — Specialist în sondaj. — Primește pe lângă condiții avantajoase
ținerea în ordine și repararea caselor în cursul unui an. — Prospecte gratuite.

Se angajează pe anul întreg pentru ținerea în bună rinduire a caselor și pen-
tru repararea bazinului closetului. Oferă aparatul pentru clătirea closetelor
— noui care nu reclamă spese și de fiecare bucată dă garanția de 3 ani. —

IGNA DEMIAN

coloratură de băine,
curăţitorie chimică,
şi maşină cu aburi de
spălat rufe albe în
UJ-SZENT-ANNA

Co'orez (văpsesc) şi curăţ chimic: totfelul de vestminte bărbăteşti, femeieşti şi copilăreşti, pardesii şi paltoane, în ntregime fără a nici o desfacere, stoffe pentru mobile, perdele, dantele, broderii, mănuşi, borangi-curii etc. În rufăra mea, ajustată bogat, se spală curat ca zăpada, fără materii mistuitoare, în deosebi gulere şi manşete, cămăşi bărbăteşti, etc., cari prin maşinele mele de călcat ajung la un luciu încât nu se pot deosebi de cele mai noi. — Comandele cu posta se expediază punctual şi cu acurateţă.

Filiala în Arad, la
Iosif Ştefan, pe piaţa Tököly.
(În casa bisericii române).

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor şi fabrică de pietrii monumentale.

Gerstenbrein Tamás és Társa sculptor şi măiestru pietrar.

Atelierul central al magazinului: Cluj-Kolozsvár, Dézsma-u. 21.
Magazin de pietrii monumentale

fabricate proprii din marmură, labrador, granit, sienit, etc. —
Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.
Atelierul central:
Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.
Filiale: Déva şi Nagyvárad.

Abonaţi şi răspândiţi TRIBUNA

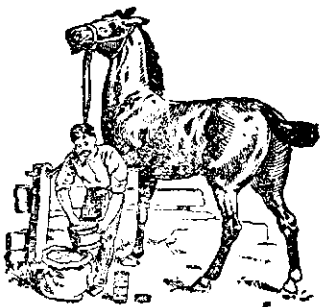
Expoziţia generală din Paris 1900 „Grand Prix“.

PRAY PENTRU VITE de Kwizda

dietetic, mijloc pentru cai, vite cornute şi pentru oi.

De peste 50 de ani se foloseşte în cele mai multe grajduri pentru promovarea apetitului, înmănuşirea rea, pentru îmbunătăţirea laptelui şi pentru înmulţirea laptelui la vaci.

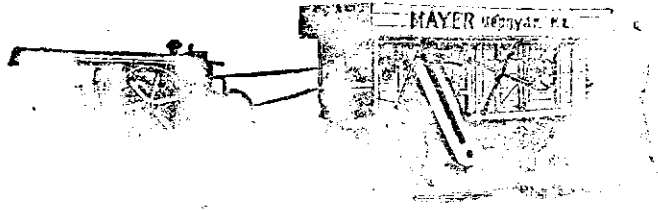
Catalog de preţuri gratis şi franco.
Depozit princ.:
Franz Joh. Kwizda, farmacist, liferantul curţii ces. reg. austro-ung., reg. române şi reg. bulgare. Korneuburg bei Wien. —

Motor cu benzină.

Garnituri pentru îmblăţit.

Înainte de a cumpăra garnituri pentru îmblăţit cereţi în interesul propriu al D-Voastre catalog de preţuri dela
Fabrica de maşini MAYER soc. acţ.
în Szombathely, Budapesta, V., Váczi körút 61.

De 60 de ani executăm garnituri pt. îmblăţit.
Multe scrieri de recunoştinţă din toată ţara.

Motor cu benzină

Mautner R.

Mi au sosit din o cumpărare favorabilă articli de refunăate senzaţională pe cari le vând cu preţuri ne mai pomenit de ieftine ş anume: barcheturi fine, stoffe, voaluri, deimuri, saphire engleze, chifon, pânze, canavaş, m' saie ş covoare pe pat **Liniuri engleze** pentru cosu ne, stoffe engleze bărbăteşti cu jumătate preţul, covoare ş alţi articli în bransa aceasta. Pânze veritabile de Rumburg pe jumătate preţ. —

Pavălia este deschisă dimineaţa dela 7—12, d. a. dela 2—7 1/2
Bazarul ieftin alui MAUTNER R. Arad, STRADA HUNYAD 15.

CĂRBUNI

Pruseşti şi Cochs

calităţile cele mai bune şi
cu preţurile cele mai ieftine

se pot căpăta la

: Roth József :

Arad, Eötvös-u. 3.

Telefon 63.

Telefon 63.

Emulsiunea Egger e veritabilă numai cu marca prezentă.

Pe vremea frigurii să toți părinții să dea copiilor EMULSIUNEA EGGER, căci întărește și promovează formarea oaselor, îi nutrește și îi face să crească. E mijlocul cel mai cu efect contra tusei și a mîștii regulate. O recomandă medicii renumiți căci e cel mai bun preparat de știucă, n'are miros neplăcut, e bun la gust și poate mestai ușor și previne deosebite morburii de copii. La farmacia sticla 2 cor. Cu poșta 3 sticle 6 cor. pelângă trimite rețeta anticipativă a banilor, sau contra ramburs.

Farmacia MADOR gyogytár
Budapesta, VI., Bulevardul Váci 17.
Trimitem gratuit și franco fiecărui părinte broșura: „Cum să ne apărăm contra boalelor de copii”.
Se poate căpăta și în Arad la drogueria Vojtek és Weisz și la farmacia Krebsz Géza.

KLINGE ANTAL

pictor bisericesc și de icoane sfinte în Nagyvárad, Szent János-u. 11.

Pregătește gratis tot felul de planuri pentru iconostase și plafoane bisericești.

Ține în depozit cruci mari pentru drumuri de țară și duleie.

Câteva cuvinte asupra boalelor secrete!

E trist, — dar în realitate adevărat că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trupești sunt atrofiate și care în urma usurînței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca acestei stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimii deslușiri binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva cărui a omenii să-și încredințeze fără teamă, fără sfiță și cu încredere necazurile or secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăina aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștient, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și nerburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înecă existența boalelor secrete.

De o chemare atât de mareă și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al Dr.-ului P. LOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta IV, Muz. um Körút 13, unde pe largă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) deslușiri asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trupești ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul luse eliberează de materiile de boală, ch nurile sufletesti i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ vindeca deja de ani de zile repede și radical cu metoda sa proprie de vindecare, chiar și cazurile cele mai negleșite, ranele siflice boalele de țeve, bișică, nervi și șira spinării, începuturile de confuzie a minții, urmările o-antel și ale sifilusului, erecțiunile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femelești. Pentru femei e sală de așteptare separată și eșire separată. În ceoace privește cura, separtea nu este pledeacă, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scris ere (în epistola e de ajuns a se înălătura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimit flo-că u'a. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Ducineca până la 12 ore a. m.) Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist, Budapesta, dela 1 Nov. (V., Muzeum körút 13.

Turnătorii de clopote. — Fabrica de scune de fer pentru clopote, a

ANTONIU NOVOTNY - FABRIC

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor striccate, spre facerea de clopote întregi, ardoase pe garanție, de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel acuite de crepare. Sunt recomandate **CLOPOTELE GĂURITE** ventate și premiate în mai multe rânduri, care sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu. Se mai recomandă spre facerea scunelor de fer bătut, de sire staționare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal. Prețuri-courante ilustrate grafic.

SZATMÁRI KŐIPARGYÁR

HARKANYI EDE — sculptor și pietrar în SZATMÁR-NEMETI.

Lucrări: Sculptură și monumente, altare amvane, grilaje, baziuri, statuete, rugi, cruci, pietre pentru mormint, etc. etc.
Clasa arhitectonică: Canouri, mau-olee, poduri, — scări balustrade, pavagii ș. a. —
Clasa de morărit. Pietre de moară franceze, rîjniți — pentru sămânță și sare, tocile etc. —
Numai lucrări de gust și execuție specială, pe lângă — prețurile cele mai convenabile. —
Se fac gratuit deseneuri, rezervându-se dreptul de proprietate. — Vă rog să fiți atenți la firmă.

Motoare șvedeze

pentru olei brut!

(Brevetul lui Hirsch Frank, Stockholm)

în poziție orizontală și verticală

Mașini motorice ieftine și sigure, se pot instala oriunde.

Motoare sistem Diesel.

Motoare cu gaz.

Motoare

cu benzină,

în cea mai bună execuție!

Execuție promptă.

Surányi Victor

inginer tehnic diplomat, fabricant de mașini agricole

Bpest, VI., Teréz-körút 21.

Cereți catalog.

Dipl. de onoare Lovrin 1902.

Medalia de aur Timișoara 1891.

SZUBOTHA SANDOR

pregătitor de odăjdii și ajutori bisericești

Intențiat la 1888

Telefon pentru comit. și oraș 468.

Liferantul excel. Sale episcop Dessewffy din Cenad.

TIMIȘOARA-CETATE

În colțul străzii Louvoica și Jenő főherceg, viz-a-viz de hotelul «Hungaria».

Recomandă magazinul său bogat în atenținea binevoitoare atât a preoților cât și a acelor, cari voiesc să cumpere pentru biserici capele, sau societăți de înmormântare

odăjdii, steaguri, cruce, statue

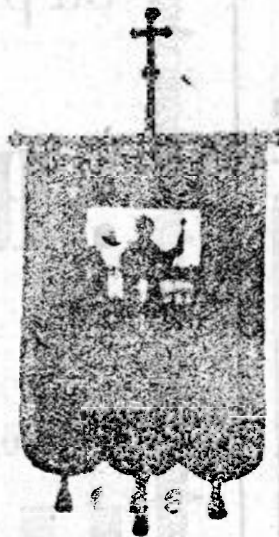
— sau altfel de ajusturi bisericești —

tot astfel marile său asortiment pentru materiale

— necesare la formarea ajustărilor bisericești. —

Pentru liferările mele iau răspunderea.

— Servesc bucuros cu catalog ilustrat.

Ingrigirea frumuseții.

Chimia aranjată pentru îngrijirea frumuseții face accesibile preparatele sale în săpunuri. Cu dreptul renumelui său săpunul pentru înmuie-ea pielei „Gladys” se poate mândri că e cel dintâi pe acest teren. Cei cari țin să și pășăiească a feței și în locul pielei sbricite se aibă pielea fină și roză, să totașă săpunul de spumă „Gladys” în locul mulțimei de săpunuri cari folosește fac și cea mai strălucită are piele să se adune și să se ofilească.

Prețul 1 coroană 50 fileri.

Cu seria preparatelor „Gladys” trebuia să tindă și la scoaterea din circulație a pudrelor franceze de pe terenul patriei. Această a reușit, căci prin pudra „Gladys” s-a găsit un mijloc de frumusețe nestrucios și vrednic de încredere care nu numai că prescurtat cinstea și renumele pudrelor franceze, dar și în străinătate îi face curență mare.

Prin alcoolizarea fină și lipsa de plumb a pudrei „Gladys”, aceasta a fost mult, atât în țară cât și în străinătate. Calitatea de a se lipi și faptul, că se vede cât foarte discret, eschide orice concurență Strălucirea și albă ei e ca și marmorei de Carrara. Se găsește în trei culori: albă, roză și galbenă.

Prețul unei cutii: 2 și 3 coroane.

Deoarece preparatele „Gladys” au multe contrafaceri, preparatorul își rezervă dreptul de desfacere.

Se află la farmacia „Impăratul Roman” alui

VIGÉLA

Budapest, II., Fő-utca 54 szám. II

Renumita fabrică de automobile de motoare

THE CAMPBELL

— furnizează cele mai rezistent clădite —

motoare și locomobile de benzină, olei brut, gaz și gaz condensat.

mai sigură
ieftină și
regulată funcțio-
nare. — Prețuri

ieftine, condițiile
cele mai avan-
tajoase de plată.
Garanție deplină

Agentura generală:

Victor Kerányi, Budapesta, VI.,
Str. Franz Liszt No. 9.
64. Telefon 64.

STEFAN SLADECK IUN.
FABRICĂ DE MOBILE
VİRSET
strada
Kudritzker No. 44-46

: Cea mai renumită :
mare fabrică
de mobile
din sudul Ungariei
(Versecz).

Pregătește mobi-
lele cele mai mo-
derne și luxoase
cu prețuri foarte
— moderate. —

Mare depozit de plane
excelente, covoare, per-
dele, țesături foarte fine
— și mașini de cusut. —

S'a început deja marea expoziție de Crăciun, la

atenți la firmă! ➔ **REICHEL.** ➔ Fiți atenți la firmă!

In bazarul de concurență, vis-à-vis cu statuia „Libertății”.

Asortiment uriaș de jucării de copii și obiecte de lux, cu prețuri cari n'au mai existat. In grupuri de 5, 16, 25, 45 și 90 împărțit.

Ca orientare pentru public dăm următoarele informații:

Grupa 25.

Ciasornic cu mașinărie, tren, automobil, closon omnibus, jucărie sunătoare, mașină de călcat de nickel, piano cu 8 tonuri, cărți cu chipuri indistrugibile, cărți de povești: Robinson, Grün, Andersen. Lumea basmelor tineretei, jocuri de societate, păpuși îmbrăcate în număr mai mare de 100 păpuși veritabile franceze în mărime de 22 centimetri, ciasornice de buzunar cu trăgător, vatre de casă, măști în număr mare, animale de tinichea, roțile sunătoare, creion în formă de cheie, cuțite, mașini de scris, săbii, puști, chipuri, vioare, mobile de casă revizite de bucătărie, soldați de fier, păpuși de celuloid indistrugibile, figuri de jucat etc.

Grupa 45.

Ciasornic de tras cu mașinărie, trăsuri electrice cu conduct superior, automobile cu vagoane colorate de tras, un acrobat puternic, closoni, și tot felul de animale, omnibus — motor, vapoare, noutăți de ceasuri sunătoare, armă de casă cu tablă de țintă, trăsura de purtat, echipament întreg de soldat, baionetă pe pielea lustruită cu lac, serviciu de porcelan pentru șase persoane, miel cu tonuri metalice, soldat puternic de nedistrus 6 bucăți, cărți cu chipuri și cu povești, trăsuri de păpuși cu roate de gumă, vase de culină din tinichea, odaie de baie aranjată, mașină de călcat din fier, mojar, strângător de bani cu ciasornic și clopoțel, mașină de os, păpuși de mari gumă, iepure îndoit regulabil, closoni regulabili, tipografie pentru copii, de mână, lăterne magice, mașini de aburi veritabile, cuburi de lemn în număr 12 la număr, zidărie de piatră ca joc pentru copii, dulap, mașină pentru copii, dobe cari se pot șuruba ca regulator, etc. etc.

Grupa 90.

Animale regulabile trase cu piele, mici, mari, cu voce și animale din masche, vase frumoase, soldați indistrugibili călări, menagerii, trenuri regulabile cu șine, tot felul de figuri și animale, și mașini de vapor, corăbii, scrinuri „Ripiter” de piatră ferestrău de strugar cu garnitură, figure de șac puternice cu tablă de închis, domine de os cu 45 de figuri și 100 și 100 alte articole.

Păpuși solide franceze mișcătoare.

Mărime în centimetri: 26 28 30 32 34 36 39 42 46 50 54 58 64
35 40 45 50 60 80 90 110 145 160 180 240 250
afară de aceasta un mare asortiment de păpuși de piele, păpuși îmbrăcate sau de celuloidă.

Păpușele cumpărate la mine le repar eu, în caz dacă : : se strică, și primesc tot felul de reparări posibile. : :
Mare asortiment în decoruri pentru pom de Crăciun.
Mare expoziție de gramofone cu ton de oțel, începând dela 9 fl., mare asortiment în plăci duble cu 150 cr. Fonografe surprinzător
— de ieftine, 250 cr. cele mai bune tuburi cu 60 cr. —

Cai cu leagăn de toate mărimile dela 1 fl.

Obiecte de lux:

Album de ilustrate din plüsch dela 45 cr. în sus, album de suvenir de plüsch dela 25 cr. în sus, casete de cusut, serviciu cu 6
90 cr., serviciu de țuică 45 cr., uriaș magazin în obiecte pentru spălat, mâncat, de ceai, mai departe portofolii de piel.
vase de flori, ciasornice, marmoră sculptată, mese mici de gust, serviciu de fumat de bronz și nenumărate alte obiecte

Cumpărare de ocazie din obiecte de argint de China. — Umbrele bărbătești de mă-
tase cu margine de otoman 1 fl. 70 cr. și încă multe obiecte neînșirate aici.

Asortiment de copii mare asortiment dela 4 fl. 50 cr. în sus.

Pentru fiecare cumpărător se dă gratis o fotografie mărită.

Fiți atenți la firmă!

Bazarul de teatru.

Asortiment bogat în articlii textili
cu prețuri ieftine la firma :

J. B. MISSELBACHER sen. Sibiu — Hermannstadt.

Fabricatele ren-mitelor fl-me :

Benedict Schroll Schn
în Braunau

Pânze, șifon, creton

Barchet-satin

Barchet-croise

Barchet-pichet

Barchet-cu-șiruri

Satin-gradel

Damast-Gradel

Naking, Naturell

Satin, Satin-Raye

Pichet-cu-șiruri

Țesături mari de nuntă

Pânze impermeabile.

Precum și Barcheturi în culori pentru haine,
Albituri-tricot, Albituri și ciorapi, pentru case
domni, și copii. Șorturi pentru dame și copii.
Acoperitoare cusute, de calitate fină și f. fină.

Regenhardt & Rayman
în Freiwaldau

Măsărițe de damast alb

Garnituri de damast pt.
cafea albe și colorate

Ștergare de damast

Ștergare-crep

Ștergare-Frottier

Năframuțe de batist

Năframuțe de in

Gradel de in

Albituri de in

Albituri de in pentru pat

Ștergare p. bucătărie

Broderii de in.

Albituri pentru domni după măsură, se efectuează solid și prompt.

Albituri pentru dame după măsură, se efectuează solid și prompt.

Bencsik Zsigmond în Déva

Oferă

ghete americane și franceze

cusute cu mâna în
atelierul propriu
— precum și —

ghete gata

f. moderne p. băr-
bați, femei și copii.

galoși, ghe-
comode și
gimnastică.

Mare magazin
gume renume
de Suiivan pen
tocuri la ghe
creme excele

Ghetele pentru picioare neregulate și bolnave
pregătesc după măsură — La comande din provincie
destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu prom

Eugen Lieblich

fotograf

Sibiu — Nagyszeben — Hermannstadt
Erzsébet u. No 56 (casa proprie).

== Execută totfelul de icoane artistice. ==

Platinatipie, icoane simple, mici și până la
mărime naturală. Picturi renumite în
oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică.
Fotografierea copiilor executată
modern, fotografiere în grup și familie, se știe, că
atelierul acesta în privința mărimii este primul.

Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate
fotografia chiar și pe timp ploios.

Preturi moderate.

Cu deslușiri servesc.

INȘTIINȚARE.

Am onoare a aduce la plăcuta cunoștință a onor.
public, că pregătesc pe lângă prețurile cele mai conve-
nabile elegant și după măsură

Îmbrăcăminte p. domni, pardesie

din cele mai moderne stoffe engleze și din țară.

Sunt de principiu ca prin serviciu prompt și con-
științios să satisfac chiar și celor mai delicate pretensiuni
ale on. mei mușterii.

Ca daruri de Crăciun deosebit recomand asorti-
mentul meu bogat de specialități de veste.

Cu distinsă stimă :

Rubinstein Géza, croitor p. domni

Arad, Str. Forray (în casa bisericii române).

Karl G. Sadler ciasornicar
guva erg'u
și optic în
Bestercze, Spital-gasse 23.
(lângă „Hotel Sahling“).

Mare magazin de :

ciasornice de buzunar

din aur argint și din nickel.

Oroloage de părete, deșteptătoare și cu pendul.

Articli de aur și argint.

Articlii optiei și

ochelari de

— Ratenow. —

Reparările a tot-felul

de articli în bransa

aceasta se efectuează
cu conștiințozitate și
cu prețuri moderate.

Carol Tartler

pălărier

Besztercze
Str. Bautler

Își recomandă bogatul depozit, asortat cu

tot-felul de pălării

tari, de păslă pentru bărbați și copii, precum și
cușme, stafii, șapei și berete

pentru bărbați și femei, delă cele mai ieftine până la
mai bune calități. — Apoi

pălării țărănești

care își păstrează culoarea sa originală pelângă garanție.
Produse proprii asupra cărora se atrage îndeosebit aten-
țiunea publicului provincial.

Se primesc tot-felul de reparaturi
precum și

văpsirea pălărilor vechi

din păslă ori paie pelângă serviciu conștiințios.

Pentru buna calitate a pălărilor provăzute cu fo-
grafia mea proprie drept brevet primesc cea mai exten-
și sigură garanție demnă de toată încrederea.